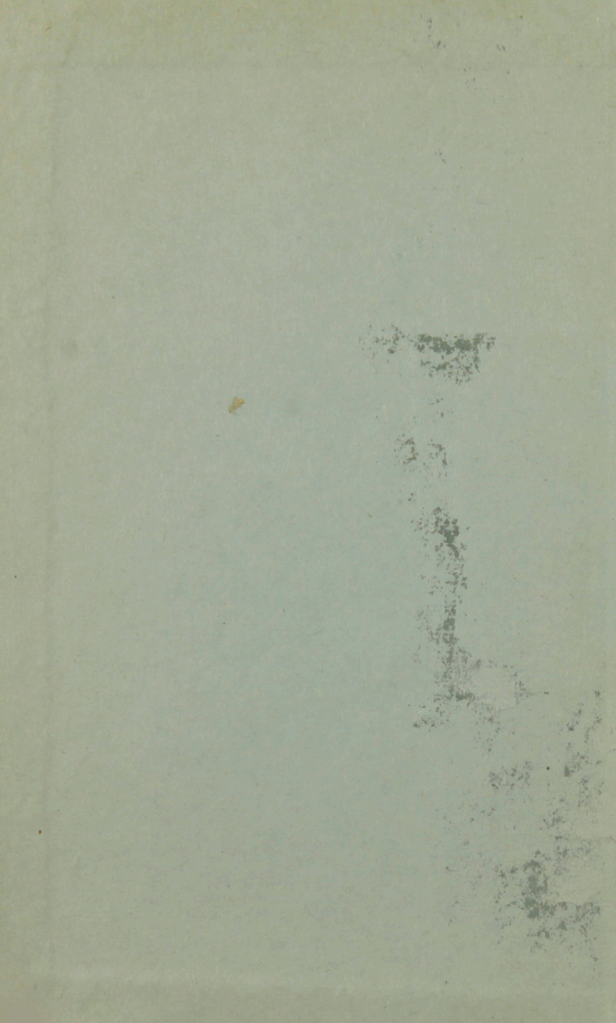

4006

huytiple

281
-29

47

23

ԴԱՆՏԵՆՈՒԹԻՒՆ

ԵԿԵԳԵՑԻՈՅՆ ՀԱՅՈՅ

CONFESSIO

ECCLESIAE ARMENAE

281.6
7-22

14006
545-ԱԿ

2816 ԿԸ.
7-22

ԴԵԼԵԳԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՆ ՀՄՅՈՅ

CONFESSIO

ECCLESIAE ARMENAE

2004

Կենտրոն, Կ. Մասկով
1845

11162

THE NATIONAL ARCHIVES

CONFESSIO

RECEIVED

1004

1004
1004
1004

CARISSIMO AMICO

E

FRATELLO AMATISSIMO IN CRISTO

AMBROSE LISLE PHILLIPPS ESQ.

Giusta la promessa fattavi spedisco qui in due distinte lingue la succinta raccolta degli articoli della dottrina cristiana, vale a dire, della cattolica professione, che si fa nella Chiesa Armena. Fra i quali articoli vi sono molti, che sono in controversia coi Protestanti.

In questo piccolo lavoro altro scopo non ebbi, che solo far vedere agli Europei tutti, come si accordi questa Chiesa dell' Oriente colla Cattolica e Romana.

Ho creduto meglio di tradurre questi articoli dall' armena in lingua latina, che è lingua ecclesiastica, ed è comune ai dotti d' Europa.

Se credete che questa mia operetta sia di comune vantaggio, vi prego di comunicarla an-

che ai vostri amici Inglesi, essendo che desidero sia di spirituale utile delle loro anime.

Intanto augurandovi dal Dator d'ogni bene le celesti benedizioni, particolarmente l'adempimento delle vostre lodevoli brame, che nutrite sempre in seno pieno di cristiana pietà; e alla vostra rispettabile famiglia tutte le possibili felicità sì spirituali che temporali, mi prego di protestarmi

Venezia li 15 Luglio 1845

Vostro aff.^{mo} amico e servo

P. PASQUALE AUCHER

MONITUM

BENEVOLO LECTORI.

Fontes potissimi, in quibus paenes Armenios extant Sacra peragenda, id est Hymni, Breviarium, et Ritualis, nobis pepererunt summa illa capita, ob quae iidem Armenii una cum Romana et Catholica Ecclesia sacrosanctum foedus pulcherrime inierunt.

Nequaquam Armeniorum Ecclesiae desunt maximi ac praestantissimi viri, qui exemplo atque virtute Superni Redemptoris, armenias gentes locis infinitas, multitudine innumerabiles ad Fidem vicerunt, bonamque frugem adduxerunt. Quis itaque tam excors se patet, qui in primo Ecclesiae saeculo non inveniatur hac in regione sanctum Bartholomaeum Apostolum, et sanctum Thaddaeum inter Sal-

vatoris nostri Discipulos recensitum? Vidit, ita dicam, felix, vidit Armenia in quarto saeculo sanctum Gregorium cognomento *Illuminatorem Armeniorum*, eoquod ipse, non vi ac ferro, sed Crucis ligno totam nationem ad Deum convertit, ipsumque Tridatem regem baptismo baptizavit. Insuper floruit in quinto saeculo sanctus Mesropus, vel potius *Mastoz*, cujus nomine sic dictus fuit Ritualis Armeniorum, et sanctus Isaac Patriarcha ejusdem aetatis; quorum alter ordinem posuit in alphabeticis literis, alter vero a graeco textu Sacras Scripturas in armenicum vertit sermonem.

Modo hac in re tam magni momenti suum finem non habuit Armenia: nam praeter clarissimos hos viros et alii quidem extitere, qui magno labore ritus, caeremoniasque graecas explanantes, additis rebus Sacris faciendis, hymnis canendis, atque emittendis praecibus, illustrem Armeniorum praebuerunt Ecclesiam. Neque solum graeci, immo et latini ritus ad eam extollendam attulerunt. At causa Armeniorum evaserunt sectatores Eutychii et Dioscori, qui haud bene ac fideliter Chalcedonensis Concilii sanctiones descripserunt, et in lucem ediderunt. Attamen non defuerunt pauci inter armenios Patriarchas, qui cognita ve-

ritate, hocque approbato Concilio, in sinum rediere Romanae Ecclesiae.

Nos vero in lucem ponimus illa tantummodo capita, quae nulla inventa contradictione, accepta sunt inter et Catholicos simul atque Armenos. Et re quidem vera fidem habemus, ut dum haec suos ob oculos ponentur Protestantes, agnoscant se evulsos esse etiam ex doctrina illius Armeniae Ecclesiae, quae certe antiquitate sua eminet omnibus Orientis.

Et hoc insuper fixum mentibus semper adhaereat, ut, dum ea leguntur, nostra sentiendi ratio ad poëseos hymnorum indolem, dicendique modos paenes Orientales transferatur.

ՅՕԴՈՒԱԾՔ

ARTICULI

Երրորդութիւն ,
 Բղխումն Հոգւոյն սրբոյ և
 յՈրդւոյ ,
 Մարդեղութիւն , կամ Կրկին
 Բնութիւնք 'ի Քրիստոս ,
 Հոգին սուրբ ,
 Հրեշտակք ,
 Պետրոս Առաքեալ ,
 Երկրորդական Հիմունք Եկե-
 ղեցւոյ ,
 Աստուածածին ,
 Վերափոխումն Կուսին ,
 Հատուցումն Սրբոց ,
 Տօն կամ Յիշատակ Սրբոց ,
 Եւջիւրք կամ Ոսկերք Սրբոց ,
 Բարեխօսութիւն Սրբոց ,
 Եկեղեցի ,
 Մկրտութիւն ,
 Սուրբ Խաչ ,
 Օծումն ,
 Պատարագ ,
 Խորհուրդ Մարմնոյ և Արեան
 Տեառն ,
 Ապաշխարութիւն ,
 Պահք ,
 Կուսութիւն ,
 Ենջեցեալք ,
 Քաւարան ,

Trinitas .
 Processio Spiritus Sancti ex
 Patre Filioque .
 Incarnatio , sive Duæ Natu-
 rae Christi .
 Spiritus Sanctus .
 Angeli .
 Petrus Apostolus .
 Fundamenta Ecclesiae secun-
 daria .
 Deipara .
 Assumptio Virginis .
 Retributio Sanctorum .
 Festum vel Memoria Sancto-
 rum .
 Reliquiae vel Ossa Sancto-
 rum .
 Intercessio Sanctorum .
 Ecclesia .
 Baptismus .
 Sancta Crux .
 Uncio .
 Sacrificium vel Missa .
 Mysterium Corporis et San-
 guinis Christi .
 Poenitentia .
 Jejunium .
 Virginitas .
 Defuncti .
 Purgatorium .

Աւանդութիւն ,
Արձակութի մեղաց ,
Բարի գործք ,
Խոստովանութիւն ,
Հաղորդութիւն Հիւանդաց ,
Օծումն Հիւանդաց ,
Սուրբ Աստիճանք ,

Tradio .
Absolutio .
Bona opera .
Confessio .
Communio Infirmorum .
Unctio Infirmorum .
Ordines Sacri .

ԿԵՅՈ ՁՈՐԴԻ ԵՒԱՌԱՅԻ ՔՈ
ՁՈՐ Ի ՀՈՌՈՎՄԱՅ ԳԱՀԻՅՆ ՎԵՐԱՊԱՏՈՒԵՑԵՐ ,
ՈՒՐ ԵԴԻՆ ՁՎԷՄՆ ՀԱՒԱՏՈՅ
ՀԻՄԱՆ ՍՈՒՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ :

SALVUM FAC FILIUM SERVI TUI
QUEM A SEDE ROMANA HONORASTI,
UBI POSUERUNT PETRAM FIDEI
FUNDAMENTI SANCTAE ECCLESIAE.

ԵՐՐՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

ԼՂԲԵՐԱՑՈՒՍՑԵՍ 'ի մեզ զՀորհա քո զու-
ղորմութեան, տէր Ըստուած. խոստովանեսցուք
հաւատով սուրբ երրորդութիւնդ, զՀայր և
զՈրդի և զսուրբ Հոգիդ յաւիտեանս. ամէն:

Որ համապատիւ Հօր և Որդւոյ քարոզեցին
զքեզ աստուածաբանքն եկեղեցւոյ. յոր մկր-
տիմք և դաւանիմք համազոյ երրորդութիւն ան-
բաժանելի:

Ի քէն հայցեմք զօգնութիւն ամենասուրբ եր-
րորդութիւն. օգնեա՛ մեզ 'ի նեղութե՛ մերում:

Եւ զհաւատս ճմարիտս սուրբ երրորդութեն
ընդհանուր քարոզեցին յեկեղեցիս ուղղափա-
ռաց, հաւատալ 'ի Հայր և յՈրդի և յամենա-
սուրբ Հոգին:

TRINITAS.

EFFLUERE facias in nobis gratiam misericordiae tuae, Domine Deus. Fide confiteamur sanctam Trinitatem: Patrem, et Filium, et Spiritum Sanctum, in saeculum. Amen.

Ejusdem honoris cum Patre et Filio praedicaverunt te theologi Ecclesiae ¹, qua praedicatione baptizamur, et confitemur consubstantialem Trinitatem indivisibilem.

A te petimus auxilium, sanctissima Trinitas: adjuva nos in tribulationibus nostris.

Veram fidem sanctae Trinitatis universe praedicaverunt ² Ecclesiis orthodoxorum: credere in Patrem, et in Filium, et in Sanctissimum Spiritum.

¹ Sancti Patres.

² Sancti Patres.

ԲՂԵՈՒՄՆ ՏՈՂԻՈՅՆ ՍՐԲՈՅ ԵՒ
ՅՈՐԴԻՈՅ

Որ 'ի հարաշարժ (հայրաշարժ) 'ի յաղբե-
րէն յառաջ բղխեալ անհատաբար 'ի յՈրդւոյ
տիրապէս՝ սուրբ Հոգին :

Ըղբիւր կենաց և փրկութեան մերոյ , Հոգի
Հօր և Որդւոյ :

Նոյն և նման Հօր և Որդւոյ , Հոգիդ անեղ
և համազոյ . բղխումն Հօր անքննաբար , առող
յ յՈրդւոյ անձառաբար :

Ի հարաշարժ աղբերէն անհատահոգ վտակ՝
կենդանաբար սուրբ Հոգի :

ՄԱՐԴԵՂՈՒԹԻՒՆ ԿՐԿԻՆ ԲՆՈՒԹԻՒՆՔ
Ի ՔՐԻՍՏՈՍ

Տեսանեմք զստեղի զհրաշալի խորհուրդ
յայտնեալ . 'ի Հոգւոյն սրբոյ յղացեալ՝ զլսմն
Ըստուած մարմնով ծնար :

**PROCESSIO SPIRITUS SANCTI EX PATRE
FILIOQUE.**

A Patre nata fonte processus incessanter a
Filio, verus Spiritus Sanctus.

Fons vitae et salutis nostrae, Spiritus Patris
et Filii.

Idem ac similis Patri et Filio, Spiritus increa-
tus et consubstantialis; processio a Patre in-
scrutabiliter; accipiens a Filio ineffabiliter.

A Patre nata fonte incessanter-affluens Ri-
vulus vivificus Spiritus Sanctus.

INCARNATIO SIVE DUAE NATURAE CHRISTI.

Videmus tremendum et admirabile myste-
rium manifestatum: Spiritu Sancto conceptum
Verbum Divinum corpore genuisti.

Ար միացար 'ի մարմնի անճառապէս ճմարիտ
Նստուած :

Սանուկ անժամանակ 'ի Տօրէ , և ժամանա-
կաւ գոյացեալ ծնեալ լինի Նստուած և մարդ :

Ար զմարմնացեալն տիրաբար 'ի յորովայնի
քում կրեցեր :

Երբ սքանչելիք եղէն այսօր 'ի Ռեթղէհէմ 'ի
յայրին . կուսի ծնանել Նստուած և մարդ , ան-
ապական մնալով կուսական որովայնին :

Յորմէ զարհուրեալ դողային դասք վերին
զուարթնոցն , տղայապէս առնկալեալ բարձեր
'ի գիրկս , և արբուցեր որպէս մայր ստացողին
զքեզ՝ զկուսական քո սուրբ զկաթն :

Ննեալն 'ի քէն 'ի խաչ ելեալ , և 'ի յաթոռ
փառաց ընդ Տօր . անարգեալ 'ի մարդկանէ , փա-
ռատրութեամբ էութեամբ երկրպագեալ :

Յառաջ քան զյաւիտեանս Արդի նախայաւի-
տեան , այսօր յերկրի երևեալ Նստուած և մարդ
կատարեալ :

Յանձառ փառաց խոնարհեցար 'ի մեր բնու-
թիւնս բանդ Մատուած, և մարմնացար 'ի սրբ-
բոյ կուսէն :

Երպացեալ խնովս յաղագս իմ, զնախաստեղ-
ծին եբարձ զմեզս :

Մարմնացար 'ի սուրբ կուսէն, Մատուած և
մարդ յայտնեալ :

Ըթու բրովբէական երևեալ այսօր Սիմե-
ոն, զՄատուածորդին 'ի գիրկս իւր բարձեալ
մարմնովն :

Տղայ քառասնօրեայ բառնի 'ի գիրկս ծերու-
նւոյն, և յայտնապէս ծանուցանի Մատուած և
մարդ :

Իսկապէս բանն Մատուած միացաւ 'ի մարմնի,
անփոփոխ գոլով յէութեան. որում ականատես
եղէն որդիքն որոտման, և ընդհանուր քարոզե-
ցին զՎանն մարմին եղեալ :

Ար անմարմին 'ի հօրէ՝ մարմնացեալ 'ի կու-
սէն, Թանձրացեալ Վանդ անըմբռնելի. զոր 'ի
մարմնի շօշափեցին որդիքն որոտման :

Ab ineffabili gloria descendisti ad nostram naturam Verbum Deus, et incarnatus es ex sancta Virgine.

Formam meae naturae accipiens propter me, Protoplastae abstulit peccatum.

Incarnatus es ex sancta Virgine, Deus et Homo manifestatus.

Thronus cherubicus visus hodie Simeon, Filium Dei in brachiis suis tollens corpore.

Infans quadraginta dierum tollitur in brachiis Senis, et evidenter manifestatur Deus et Homo.

Vere Verbum Deus unitus est in corpore, immutabilis manens essentiâ; quem oculis viderunt Filii Tonitru, et universo praedicaverunt Verbum caro factum.

Qui erat incorporeus ex Patre, incarnatus est ex Virgine: concretum est Verbum incomprehensibile, quod in corpore tetigerunt Filii Tonitru.

Տնօրինաբար արտասուելով ընդ Սարթայի
և ընդ Սարիամու՝ ողբակցէր, և որպէս մարդ
հարցանէր. Ո՞ր եղիք զ՝ աղարոս: Եւ որպէս
զ՝Ետուած՝ բարբառով յարուցանէր ՚ի մեռելոց
գէորեքօրեայն:

Ո՞ղբեալ յերկիւղ քրտանց հոսման,
Ո՞րոնաձև կայակ վիժման,
Ի զօրանալ հրեշտակ մերձեալ,
Օ՞րինական գիրքն լըցեալ.
Օ՞ի կատարեալ էառ զլնութիւն
Ետուածին Րան ըղմարդկութեան,
Պարտէր զերկիւղ և զտրբոսմութիւն
Յիւրումն կրել տնօրէնութիւն:

Սիրտ իմ առ քեզ աղաղակէ,
Րան որ ընդ հօր իսկզբանէ.
Ո՞ր կամաւոր վասն մարդկան
Կրեցեր մարմնով զայս ամենայն:

Տեսին դասք իմանալի զօրութեանց զ՝Ե-
տուած մարմնով առ ՚ի քէն ծնեալ. իսկ եկե-
ղեցի Որդւոյ քո Ետուածածին զքեզ խոստո-
ւանի:

Չարչարիլ մարմնով յանձն առեր վասն մեր:

Եղեալ մարդ ճշմարիտ, եկիր կամաւ ՚ի չար-
չարանս:

Dispensatione lacrymans cum Martha et Maria, condolebat, et sicut Homo interrogabat: Ubi posuistis Lazarum? et sicut Deus, voce suscitabat ex mortuis quatuor diebus sepultum.

Immersus in sudore timoris, qui guttatim fluebat, ad consolandum Angelus accessit, ut impleretur scriptura Legis. Quoniam perfectam accepit naturam Deus Verbum humanam, debebat timorem et moerorem in sua sufferre Dispensatione.

Cor meum ad te clamat, Verbum, quod (es) cum Patre a principio; qui voluntarie propter homines passus es in carne haec omnia.

Viderunt chori intellectualium Virtutum Deum corpore a te genitum; ideo Ecclesia Filii tui te Deiparam confitetur.

Pati corpore voluisti propter nos.

Factus homo verus, venisti voluntarie in passionem.

Կամաւորապէս անհնչացար, և 'ի ծոց Հօր անդեցեր զքո սուրբ զհոգիդ :

Ճմարտապէս մարմնացար, և ընդ մարդկան շրջեցար :

Որ եկն և մարմնացաւ 'ի սրբուհւոյ կուսէն, մեղ լինելով նմանակից՝ անշփոթ միութեամբ մարդ ճմարիտ եղեալ հոգւով և մտօք և բա նականութեամբ, հաւատեալ և առանց կարծեաց :

Որ եղև ճմարիտ մարդ և Մատուած կատարեալ՝ անշփոթ միութեամբ :

Եղև Մատուած կատարեալ՝ մարդ կատարեալ :

Մատուածն մարդացեալ առանց փոփոխման, և առանց այլայլութեան :

ՀՈԳԻՆ ՍՈՒՐԲ

Որ կատարեալ անձնաւորութեամբ յերկից կատարեց մի և նոյն բնութիւն . որով ընդ Հօր և ընդ Որդւոյ միշտ երկրպագիս յարարածոց Հօգի Մատուծոյ :

Voluntarie exspirasti, et in sinum Patris commendasti animam tuam sanctam.

Vere incarnatus es, et cum hominibus versatus.

Qui venit et incarnatus est ex sancta Virgine, factus consimilis nobis, inconfusa unione homo verus factus anima, mente et ratione, vere et sine suspicione.

Qui fuit verus homo, et Deus perfectus, inconfusa unione.

Fuit Deus perfectus, homo perfectus.

Deus incarnatus sine mutatione, et sine alteratione.

SPIRITUS SANCTUS.

Qui perfecta personalitate ex tribus perfectis una et eadem natura, qua cum Patre et Filio semper adoraris a creaturis, Spiritus Dei.

Ար շինեցեր զտուն քո զեկեղեցի խմաստութիւն Տօր Յիսուս, և կանգնեցեր 'ի սման սիւնս զեւթնարփեան Տոգւոյն զօրութիւն:

Ար խնամես տեսչութեամբ զքո զարարածս, այսօր եկիր 'ի հաստատել զեկեղեցի քո սուրբ Տոգի:

Ար 'ի վերայ ջուրցն գոլով ստեղծանէիր զարարածս, իջեալ 'ի ջուրս աւազանին՝ ծնանիս որդիս Աստուծոյ:

Ար զարդարեալ նորոգես միշտ զնոր քո զեկեղեցի, պէսպէս շնորհաց քոց պարգևօք փայլին մանկունք սորա:

Ար խօսեցաւ զհին և զնոր օրէնս Աստուծոյ:

Աբբ հրաշալի զօրութեամբ Տոգւոյն սրբոյ զխաւարն անգիտութեան յաշխարհէ փարատեցին, և ուղիղ հաւատոյ հիմամբ հաստատեցին զեկեղեցի:

Ա' խիթարիչ ոուրբ Տոգի, լուսաւորեալ զմեր ննջեցեալսն, և հանգ՝ զհոգիս նոցա ընդ սուրբս քո:

Qui aedificasti domum tuam Ecclesiam, Sapientia Patris Jesu, et plantasti in illa columnas septem-luminum virtutem Spiritus.

Qui curas providentia creaturas tuas, Spiritus sancte, hodie venisti ad confirmandam Ecclesiam tuam.

Qui super aquas incumbens creabas creaturas, descendens in aquas Lavacri, paris filios Deo.

Qui exornans renovas semper novam tuam Ecclesiam; variarum gratiarum tuarum donis resplendent pueri illius.

Qui locutus est veterem et novam Legem Dei.

Qui ¹ admirabili virtute Spiritus Sancti tenebras ignorantiae e mundo dissipaverunt, et rectae fidei fundamento confirmaverunt Ecclesiam.

Paracletus Spiritus Sancte, illumina nostros defunctos, et requiescere fac animas eorum cum Sanctis tuis.

¹ Sancti Patres.

ՀՐԵՇՏԱԿԻ

Ի հրեշտակաց սպասաւորեալ, Վաբրիէլ քեզ
աւետեաց :

Որ բանիւ Ռանդ հօր գոյացուցեր զիմանա-
լիսդ 'ի պաշտօն փառաց քոց, և էակից փառակ-
ցացդ :

Վերոյբէական թեօք պարածածկեցար սրբ-
բուհի Լստուածածին :

Շինեցեր զքո սուրբ զեկեղեցի, և 'ի սմա
միաձայնեալ եղեն մարդիկ ընդ հրեշտակս :

Երկնաւոր հօտ ընտրեալ, զոր հովին քաջ
թողեալ յերկինս՝ և եկեալ 'ի խնդիր մեզ մո-
լորեւոցս . որով լցեալ զթիւ հարիւրոցդ, արար
ուրախութիւն 'ի յերկինս երկնաւորացդ : Բա-
րեխօս լերուք առ Տէր վասն քաւութեան մե-
ղաց մերոց :

Պաշտանօք երկնաւորաց,
Փառաբանիչ քոց հրեշտակաց,
Ողորմեա՛ք ստեղծուածոյս
Յուսով 'ի քեզ ննջեցելոյս :

ANGELL

Ab angelis servita, Gabriel annuntiavit tibi.

Verbum Patris, verbo creasti angelos ad munus gloriae tuae, et coëssentialium conglorificatorum tuorum.

Angelicis alis circumdata fuisti, Sancta Dei-para.

Aedificasti sanctam tuam Ecclesiam, et in ipsa consonant homines cum angelis.

Grege coelestis electus, quem Pastor fortis relinquens in coelo, venit quaerere nos amissos; quibus implens numerum centenarium vestrum, gaudium fecit in coelo vobis coelestibus. Intercedite ad Dominum pro expiatione peccatorum nostrorum.

Precibus coelestium glorificantium te angelorum miserere tuae creaturae spe in te defunctae.

ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ.

Ար զէութիւն անճառելոյ միաճնին յայտնութեամբ հօր 'ի վերուստ՝ դաւանեալ, և երանական արժանացեալ շնորհի, վէմ անվանելի 'ի դրանց դժոխոց:

Ար գերադոյն ընտրելոց առաքելոցն դասուց անուանեցեր լինել զերանելին զՊետրոս, զլուխ սուրբ հաւատոյ, հիմն եկեղեցւոյ:

Ար գալստեամբ քո վերածեր զմեզ յաշխարհական մեղաց ծովէս, տպաւորեալ լրմամբ ուղանի վիմին հաւատոյ՝ զոր 'ի ծովուն հրաշագործեցեր:

Եւ յօր զվէմն հաւատոյ շարժեալ փորձողին խաբէութեան մարտ, առ 'ի քէն թողացուցեալ, զմարդկային տկարութիւնս յանդիմանելով, և առ յոյս դարձի մեղաւորաց: Ար դառնապէս արտասուելովն ընկալաւ 'ի քէն երիւք հարցմամբ սիրոյն զերից ուրացութեանցն զբժշկութիւն. ընդ նմին բժշկեալ զմեզ Վարիստոս, և շնորհեալ մեզ արտասուս ապաշխարութեան:

PETRUS APOSTOLUS ¹.

Qui essentiam ineffabilis Unigeniti manifestatione Patris desuper confessus, et dignus factus est beatæ gratiæ; Petra insuperabilis a portis infernorum.

Qui Superiorem electorum Apostolorum choris nominasti esse Beatum Petrum, Caput sanctæ fidei, fundamentum Ecclesiæ.

Qui adventu tuo eduxisti nos ex mundanorum peccatorum mare, configurans plenitudine retis Petræ fidei, quod in mari miraculo fecisti.

Hodie Petram fidei concussit tentatoris dolosum praelium; a te derelictus ad humanæ debilitatis argumentum, et ad spem conversionis peccatorum. Qui amare lacrymans accepit a te tribus interrogationibus amoris trium abnegationum sanitatem. Cum illo sana nos Christe, et dona nobis lacrymas poenitentiae.

¹ Proprie Caput et Fundamentum Ecclesiæ.

Պլխոյն ընտրեալ հօտին փոքու
 Սաստէր զխորհուրդն ոչ գիտելոյ .
 Որով դառնայր և հնազանդէր ,
 Օտոս և ըզգլուխ մաքրել մաղթէր :

Հորհեալ վիմին եկեղեցւոյ ,
 Օր սահեցեր 'ի հոսելոյ .
 Եւ կանգնեցեր 'ի գլորելոյ
 Վասն սրտին արտասուելոյ :

Վէմն հաւատոյ զմայլեալ անմահական բա-
 ժական այսօր՝ բաշխէր ծարաւեաց :

Որ զգաւանումն Պետրոսի զքեզ Որդի հօր
 Բոտուծոյ՝ հայր՝ի յամբոյն վկայեալ այսօր , Որ
 դի իւր դաւանիւր :

ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ

Ի վերայ վիմի հաւատոյ հիման առաքելոց և
 մարգարեից շինեցեր զքո սուրբ զեկեղեցի :

Որ սարտեաց զթշնամին , և աղօթիւք հիմնե-
 ցայ սուրբ զեկեղեցի :

Capiti electo gregis parvuli exprobrabat ignorantiam mysterii; quo versus obtemperabat, pedes atque caput purificare rogabat.

Concussa est Petra Ecclesiae (Petrus), quem conservasti a ruina, et erexisti a casu, quoniam lacrymavit ex corde.

Petra fidei exhilaratus immortalis poculo¹ hodie, distribuebat sitientibus.

Qui confessionem Petri te Filium Dei Patris, Pater ex nube testans hodie, Filium suum profitebatur.

FUNDAMENTA ECCLESIAE SECUNDARIA.

Super petram fidei fundamenti Apostolorum et Prophetarum aedificasti Ecclesiam tuam sanctam.

Qui² vicit inimicum, et precibus fundavit sanctam Ecclesiam.

¹ Spiritu Sancto.

² Magnus Theodosius Imperator.

Որ բարեպաշտութեամբ Հիմնեցոյց զեկեղեցի սուրբ, և կարգաւորեաց ուղղափառութեամբ զքո ժողովուրդս :

Որ երկրպագողք ես Վրիստոսի, և Հիմնադիր սուրբ Հաւատոյ :

Որ երկոքումք ընտրելովք լուսաւորչօքն աշխարհի Հաստատեցեր զեկեղեցի քո՝ Վրիստոս :

Հիմն եղեր եկեղեցւոյ, խորան եղեր Հոգւոյն սրբոյ :

Երևեցար յարուցեալ՝ եկեղեցւոյ քո Հիմանցն :

ԱՍՏՈՒԱԾԱԾԻՆ

Օ անապական կոյսն Սարիամ՝ Մտուածածին խոստովանի սուրբ եկեղեցի. ուստի տուաւ հացն անմահութեան, և բաժակ մեղ ուրախարար :

Օ տաճար անապական Ղանին Հօր բարեբա

Qui pietate fundavit sanctam Ecclesiam, et ordinavit orthodoxia populum tuum.

Qui adorator es Christi, et fundator sanctae Fidei.

Qui duobus¹ electis illuminatoribus mundi confirmasti Ecclesiam tuam, Christe.

Fundamentum fuisti Ecclesiae (sancta Virgo), et tabernaculum Spiritus Sancti.

Apparuisti post resurrectionem Fundamentis Ecclesiae tuae.

DEIPARA.

Incorruptibilem Virginem Mariam Deiparam confitetur sancta Ecclesia; a qua datus est panis immortalitatis, et poculum quod nos laetificat.

Templum incorruptibile Verbi Patris bene-

¹ Petro et Paulo.

նեն դասք հոգեղինացն . զովեմք և մեք ձայնա-
կցելով երկնայնոցն :

Ա ծնեալն 'ի քէն միշտ բարեխօսեալ անդա-
դար հայցմամբ , շնորհել զթողութիւն մեր ննջե-
ցելոցն :

Անդաստան մաքուր 'ի փշոյ մեղաց , որ զլոյսն
երկնային առանց սերման ծնար . որով զկենացն
ետուր զհաց սովեալ բնութեանս :

Ա հագոյն սերովբէից , և բազմաչեայ քե-
րովբէից՝ տիրամայր Աստուածածին :

Արգարեից հանդիսարան , և գրաւական
կենաց մարդկան , ընդունարան եւթնարիեան
շնորհաց , խարիսխ յուսոյ հաստատութեան ,
զուգաթիւ աւուրց դարուց անցաւորաց , օրհ-
նութեամբ երգով եկեղեցիք տիեզերաց այսօր
տօնեն զյիշատակ ծննդեան քո 'ի մօրէ :

Արախութիւն տրամեցելոյ բնութեա՝ բեր-
կրեալ կոյս (Արիամ , զոր ողջունաբեր աւետեօք

dicunt chori spirituales: nos quoque laudamus consonantes coelestibus.

Apud natum a te semper intercede incessanti praecatione, donare veniam defunctis nostris.

Ager purus a spinis peccatorum, qui segetem coelestem sine semine produxisti; quo Panem vitae dedisti esurienti Naturae nostrae.

Superior Seraphim, et multorum oculorum Cherubim, Mater Dei Deipara.

Prophetarum theatrum, et pignus vitae hominum, receptaculum septem-luminum gratiae, basis ¹ stabilis spei, aequalem numerum habens dierum saeculorum transitorum². Cantu benedictionis universae Ecclesiae hodie celebrant memoriam nativitatis tuae.

Laetitia moestae naturae, exhilarata ³ Virgo Maria, quem salutem ferente annuntiatione

¹ Vel anchora.

² *Maria* apud Armenos *Mariam*, sex litteras vel numeros habet, qui correspondent *sex saeculis* mundi secundum opinionem quorundam Patrum antiquorum.

³ Vel *gratiosa*, *κεχαριτωμένη*; secundum Vulgatam, *gratia plena*.

կրեցեր զտուողն 'ի քեզ զօրէնս ողջունի, առ
նա միշտ բարեխօսեալ վասն անձանց մերոց :

Օ քեզ աղաչեմք հանապաղ սուրբ Մտուա-
ծածին, բարեխօսեալ Քրիստոսի Մտուծոյ մե-
րոյ՝ փրկել զմեզ 'ի փորձութենէ և յամենայն
վասնդից մերոց :

Ուրախ լեր սափոր ոսկի՝ երկնային հացին .
որ զառ 'ի վերուստ իջեալ զմանանայն կենաց
նորոյս սարգեւեալ կերակուր Խրայելի :

Մասօր 'ի քեզ լցեալ Մովսածնին բարբառ ,
որ 'ի փրկութիւն հասարակաց տուեալ նշան բը-
նութեան ազգի մարդկան . Մհա կոյս յղացի և
ծնցի Որդի զընդ մեզ յայտնեալն Մտուած . առ
որ մաղթեմք բարեխօսել վասն մեր անլուելի ձայ-
նիւ :

Յոյս մեր և ապաւէն՝ մայր տեառն , և կոյս
սուրբ . . . բարեխօսեալ առ տէր վասն մերոյ փրկ-
կութեան :

Մեկանիմք առաջի քո՝ Մտուածածին , և ա-
ղաչեմք զանարատ զկոյսդ . բարեխօսեալ վասն
անձանց մերոց , և աղաչեալ զմիածին Որդիդ՝
փրկել զմեզ 'ի փորձութենէ , և յամենայն վը-
տանդից մերոյ :

portasti Datorem tibi legem salutis; illi semper intercede pro nobis.

Te rogamus assidue, Sancta Deipara: intercede apud Christum Deum nostrum salvare nos a tentatione, et ab omnibus periculis nostris.

Gaude, Urna aurea coelestis Panis, qui desuper descendentem manna vitae novo dedit cibum Israeli.

Hodie in te completa est vox filii Amos, quae ad communem salutem data est signum naturae generis humani: Ecce virgo concipiat et pariat filium Emmanuelem. Apud quem supplicamus intercedere pro nobis incessanti voce.

Spes nostra et refugium, Mater Domini, et Virgo Sancta... intercede apud Dominum pro nobis.

Procidimus coram te, Deipara, et rogamus te, immaculata Virgo: intercede pro nobis, et ora Unigenitum Filium tuum, liberare nos a tentatione, et ab omnibus periculis nostris.

Տեսանեմք զսոսկալի զհրաշալի խորհուրդ յայտնեալ. 'ի Հոգւոյն սրբոյ յղացեալ՝ զՎանն Մատուած մարմնով ծնար. ազգք և ազինք զքեզ մեծացուցանեմք :

Բ. քեզ ապաւինիմք՝ ամենասրբուհի, գերադոյն և հրաշալի և բաշխող բարութեանց. աղբիւր ես ծարաւեաց, և հանգիստ աշխատելոց. և եղեր վերընկալ աստուածային Վանին :

Օ բոլորից փրկութեան մայր՝ որ զանտանելն յէկեց 'ի յարգանդի եբարձ, զնա ամենեքեան օրհնութեամբ մեծացուցանեմք :

Օ քեզ լուսոյ մայր, և կոյս. զքեզ գանձդ կենաց աստուածային, ձայնիւ ցնծութեամբ մեծացուցանեմք :

Մենագովելի, և քան զերկինս բարձրագոյն. որ զանհասանելի զտէրն յորովայնի քում կրեցեր, և ցնծութիւն աշխարհի ծնար. վասն որոյ ամենեքեան զքեզ միշտ մեծացուցանեմք :

Ի լեռնէ վէմն առանց ձեռին հատեալ՝ Վանիէլ գուշակեաց զանսերմն զծնունդ քո, հարան երկնաւոր. մայր, և յետ ծննդեան մնալով կոյս :

Videmus tremendum et admirabile mysterium manifestatum: Spiritu Sancto conceptum Verbum Deum corpore genuisti; (quapropter) omnes nationes te magnificant.

Ad te confugimus Sanctissima, superior, admirabilis, et distributrix bonorum; fons es sitientibus, quies laborantibus; fuisti receptaculum divini Verbi.

Omnium salutis Matrem, quae importabilem a creaturis in utero portavit; illam omnes benedictione magnificamus.

Te Lucis Mater et Virgo, te thesaurum vitae divinae, voce gaudii magnificamus.

Omnino laudabilis, et altior quam coelum, quae incomprehensibilem Dominum in utero tuo portasti, et gaudium mundo peperisti. Ideo omnes te semper magnificamus.

Ex monte petram sine manu recisam Daniel praedixit sine semine generationem tuam, sponsa coelestis; mater, et post generationem existens virgo.

Բստուածածին սուրբ կոյս, անհարսնացեալ
Սարիամ, որ օրհնեալք ես 'ի կանայս. զքեզ
օրհնեմք միշտ, որ արժանիք ես՝ մեծացուցա-
նեմք:

Դու պարծանք կուսուլթեան մարդկան, դու
ուրախութիւն հրեշտակաց, դու բարձող անի-
ծից. վասն որոյ զքեզ Բստուածածին մեծացու-
ցանեմք:

Բնթառամ ծաղիկ, անդատապարտ շռաւիղ,
զքեզ Եսայիաս կանխաւ վերագոչեաց եւթնար-
փեան շնորհաց Հոգւոյն ընդունարան դու:

Օքեզ Եղեկիէլ ետես երկնային դուռն, և
հարսն անփորձ. օրհնեալ ես յաւիտեան:

Բրտասուելով աղերսէր. Բրձակեա՛ զիս 'ի խա-
ղաղութիւն՝ անարատ ծնողի քո բարեխօսու-
թեամբ:

Որ զՆանն Բստուած բաւական եղեր ընդու-
նել յորովայնի՝ միշտ կոյս. զքեզ մեծացուցա-
նեմք՝ որ օրհնեալք ես 'ի կանայս:

Ո՛վ գերահրաշ ծաղիկ՝ բուրեալ Եղեմայ

Deipara Sancta Virgo, innupta ¹ Maria, quae benedicta es in mulieribus. Te semper benedicimus; quae digna es, magnificamus.

Tu gloria virginitatis hominum, tu laetitia angelorum, tu tollens maledictionem. Ideo te, Deipara, magnificamus.

Immarcessibilis flos, sine condemnatione ramus; te Isaias praevocavit septem-luminum gratiae Spiritus receptaculum esse.

Te Ezechiel vidit januam coeli, et sponsam intactam. Benedicta es in saeculum.

Lacrymis rogabat (Simeon): Dimitte me in pacem, immaculatae Genitricis tuae intercessionem.

Quae Verbum Deum sufficiens fuisti portare in utero, semper Virgo; te magnificamus, quae benedicta es in mulieribus.

O admirabilis flos! qui ex Eden dedisti odo-

¹ Ἀνύμφευτος, quae vox significat *Sponsam incorruptam*.

Հոտ անմահութե ծննդոցս Նշայի, յորմէ արեւ-
ցաւ մահ ընդ տիեզերս :

Ուրախացիր բարձրելոյն Հովանացեալ զօրու-
թեամբ, և բնակարան սուրբ Հոգւոյն, որով ծնար
զՆանն Նստուած : Բարեխօսեալ վասն մեր Նս-
տուածածին Սարիամ :

Նշաչանօք Նստուածածին՝ անապական քում
ծնողին, զիմանալի աչս սրտից մերոց բացցես ո-
ղորմութեամբ՝ հայել 'ի լոյս քո Վերիստոս :

Ուրախ լեր աթոռ փրկութեան, յոյս հաս-
տատութեան մարդկան, միջնորդ օրինաց և
չնորհաց . օրհնութեամբ, անդադար գոհու-
թեամբ մեծացուցանեմք :

Ուրախացիր Նստուածածին՝ որ կուսութեց
ես պարծանք, և մայր հաստատութեան մարդ-
կան . օգնական և չնորհ աշխարհի . Սարիամ
մայր և աղախին փրկչին մերոյ :

Որ քան զերկինս բարձրագոյն՝ Սարիամ, պար-
ծանք եկեղեցւոյ :

Սրբուհւոյն աղաչանօք հաստատեալ զհիմունս
եկեղեցւոյ սրբոյ քո :

rem immortalitatis filiis Evae, ex qua diffusa est mors per universum.

Gaude, Altissimi adumbrata virtute, et habitaculum Spiritus Sancti, quae genuisti Verbum Deum. Intercede pro nobis, Deipara Maria.

Praecibus Deiparae incorruptibilis Genitricis tuae intellectuales oculos cordium nostrorum aperies misericordia, aspicere Lucem tuam Christe.

Gaude Thronus salutis, spes constantiae hominum, mediatrix Legis et Gratiae. Incessanti benedictione, et gratiarum actione te magnificamus.

Laetare Deipara, quae virginum es gloria, et mater constantiae hominum, adjutrix et gratia mundi, Maria Mater et ancilla Salvatoris nostri.

Altior es coelo Maria, gloria Ecclesiae.

Sanctae (Matris) praecibus fundamenta Ecclesiae sanctae confirma.

Վերովբէական թեօք պարածածկեցար սրբ. բուհի Մտուածածին, կոյս և մայր, և բնակարան Մտուածութեանն, վեր օրհնեալ յամենայն առաքելական քարոզութեանց :

Որ յամենայն ազգաց երանեցար՝ սրբուհի և կոյս Սարիամ, աղաչեա՛ զառ ՚ի քէն զմարմնացեալն Մտուած, ապրեցուցանել զմեզ ՚ի սպառնալեաց գեհէնոյն :

Սուրբ և անհամեմատ ՚ի կանայս, բարեխօսեա՛ վասն անձանց մերոց :

Մտուածածին դու ես յոյս և ապաւէն խոստովանողացս զքեզ. Որդւոյ քո և Մտուծոյ մերոյ բարեխօսեա՛ կեցուցանել զմեզ :

Ի բարեխօսութիւն փութացիր մեզ սուրբ Մտուածածին, առ ՚ի փրկել զժողովուրդս ՚ի մեղաց և յապականութենէ :

Որ ՚ի վեցթեան սրովբէից, և ՚ի բազմաչեայ քրովբէից փառաբանիս երգով Մտուածածին, ընդ որս և մեք համաձայնեալ բարեբանեմք ըզճնող իմանալի լուսոյն՝ զմիշտ կոյսդ :

Angelicis alis circumtecta es Sancta Deipara. Virgo et Mater, habitaculum Divinitatis, benedicta ex omnibus apostolicis praedicationibus.

Quae ab omnibus nationibus beata dicta es, Sancta et Virgo Maria, ora a te incarnatum Deum, salvare nos ex minis gehennae.

Sancta et incomparabilis in mulieribus, intercede pro nobis.

Deipara, tu es spes et refugium confitentium tibi; apud Filium tuum et Deum nostrum intercede salvare nos.

Ad intercessionem pro nobis festina Sancta Deipara, ut liberet populum suum a peccatis et corruptione.

Quae sex alarum Seraphim, et multorum oculorum Cherubim glorificaris cantu, Deipara; cum illis nos quoque consonantes benedicimus genitricem Intelligibilis lucis, semper virginem.

Չայնիւ առ քեզ տէր պաղպտիմք ,

Եւ առաջի քո անկանիմք .

Լ'ղաւանօք Լ'ստուածածնին

Շ իջն 'ի մէնջ ըզբոց հնոցին .

Տո՛ւր արտասուօք զմեղըս ջնջել ,

Եւ վերըստին զմեզ նորոգել :

Որ մարմնացար վաան մեր , աղաւանօք Լ'ստուածածնին՝ Քրիստոս , յիշեա՛ զննջեցեալսն 'ի սքանունդ քո , և հանգո՛ զհոգիս նոցա ընդ սուրբս քո :

Լ'ն ծնեալն 'ի քէն միշտ բարեխօսեա՛ անդադար հայցմամբ , շնորհել զթողութիւն մեր ննջեցելոց :

Լ'ստուածածին անարատ մայր տեառն , և կոյս սուրբ , բարեխօսեա՛ առ Որդին քո միածին , զի փրկեցէ զմեզ 'ի սպառնալեաց գեհէնոյն , և պարգեւեցէ մեզ զերկնից արքայութիւնն , և հանգուցէ զհոգիս մեր ննջեցելոցն :

ՎԵՐԱՓՈԽՈՒԱՆ ԿՈՒՍԻՆ

Վաղաբավարեալ 'ի մարմնի անարատ վարուք , այսօր ամփոփեալ յառաքելոցն վերին ահնար

Voce supplicamus te Domine, et coram te prosternimus: praecibus Deiparae extingue a nobis flammam inferni; da (nobis) lacrymis delere peccata, et rursum nos renovare.

Qui incarnatus es propter nos, supplicationibus Deiparae, Christe, memento defunctorum in nomine sancto tuo, et requiescere fac animas eorum cum Sanctis tuis.

Apud Natum a te semper intercede incessantibus praecibus, donare veniam defunctis nostris.

Deipara, immaculata Mater Domini, et Virgo Sancta, intercede apud Filium tuum Unigenitum, ut liberet nos a gehennae paenis, et donet nobis regnum coelorum, et requiescere faciat animas defunctorum nostrorum.

ASSUMPTIO VIRGINIS.

Conversata in corpore immaculatis moribus, hodie ab Apostolis sepulta superno nutu, as-

կութեամբն՝ վերափոխեցար յարքայութի՝ Որ
դւոյ քո և Մտուծոյ մերոյ, բարեխօս խոստո
վանողացս:

Բայօր վերամբարձեալ զմաքրական մար
մինն Մտուածամօր կուսի անմարմին զուարթ
նոցն, ամփոփեալ ՚ի տեղի գերակայիցն՝ յերևելի
զգայութեց անճառիցն առնել Հաղորդս: Ասն
որոյ Հրճուողական ձայնիւ քեզ երգէ եկեղեցի
սուրբ զնոր օրհնաբանութիւն:

Տեղափոխեալ զքեզ ՚ի վերնական ՚ի կառս
բերովլէականս՝ Մտուածամայր, սպասաւո
րեալդ ՚ի սերովլէից, և երկրպագեալդ յանմար
մնական զօրաց: Մոգադար երգով զքեզ միշտ
մեծացուցանեմք:

Բանն անմարմին՝ որ ՚ի քէն մարմնացաւ, և ՚ի
գիրկս քո բարձեալ կրեցաւ՝ Սարխամ, այսօր
եկեալ բազմութեամբ զօրօք Հրեշտակացն՝ վե
րացոյց զքեզ Հրակերպ կառօք ՚ի լոյսն անստուեր:

Որ յիմանալի խորանսդ բարձրացոյց զքեզ՝ մայր
Մտուծոյ՝ անճառելի փառօք միածին Որդին,
առ նա միշտ բարեխօսեա՛ վասն անձանց մերոյ:

Հարսն ընծայեալ յերկրէ յերկինս,
Յոր համբառնամք առ քեզ զհօգիս:

sumpta es in regnum Filii tui, et Dei nostri, ad intercessionem pro confitentibus te.

Hodie extollentes purum corpus Matris Dei Virginis incorporei Vigiles, collocaverunt in loco supernorum, ut participem faciant illam rebus ineffabilibus ex sensibus visibilibus. Ideo exultanti voce tibi canit Ecclesia Sancta novam benedictionem.

Transtulerunt te superni cohortes cherubim, Mater Dei, administrata a seraphim, et adorata ab incorporeis exercitibus. Incessanti cantu te semper magnificamus.

Verbum incorporeum, quod a te incarnatum est, et ulnis tuis erexisti illud, Maria, hodie veniens multitudine exercitus angelorum, levavit te curru formam ignis habente ad lucem sine obscuritate.

Qui te ad coeleste tabernaculum exaltavit, Mater Dei, ineffabili gloria unigenitus Filius tuus, apud illum semper intercede pro nobis.

Sponsa praesentata ex terra ad coelum, ad te levamus animas nostras.

ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ՍՐԲՈՑ

Ուստի և մեք տօնելով ճգնութեան քո սուրբ զյիշատակս՝ որ եղեր նախնիքաց բարեաց կենաց ճանապարհին, փոխեցար յերկրայնոցս յանմահից դասակցութիւնան. ուլ սուրբ հայր Մատն բարեխօսեալ առ Վրիտոսս վասն անձանց մերոց:

Սարտեար ընդդէմ թշնամոյն այսօր, և զընեցեր արեամբդ քով զարբայութի՝ ՚ի պարծանա ազգի մարդկան, ճգնաւոր Վրիտոսի: Վտհութիւն երեքսրբենին, որ ընկալաւ զվկայդ իւր զսուրբ Ստեփաննոս ՚ի վերինն Արուսաղէմ:

Մասօր բացեալ եղէն զրունք վերին Արուսաղէմի, կոչելով զսուրբ քառասունն յանձառ ՚ի փառան և յանպատում ՚ի կեանս:

Ար քոյին առաքինասէր ճգնութեամբդ վերափոխեցար ՚ի լուսեղէն յերկնային խորանն, տէր սուրբ Վրիգոր:

Արք զընթացս իւրեանց կատարեցին ըստ հաշոյից կամաց քոց՝ Վրիտոս, նահատակեալք ճգնութեամբ ընդդէմ թշնամոյն, և փոխեցան յերկնից արբայութիւն: Մըծութիւք սոցա ողորմեալ:

RETRIBUTIO SANCTORUM.

Qua propter nos quoque celebramus poenitentiae tuae sanctam memoriam, qui fuisti praecursor bonorum viae vitae, et translatus es a terrestribus ad chorum immortalium, o sancte Pater Antoni, intercede apud Christum pro nobis.

Pugnatus adversus inimicum hodie, emisti sanguine tuo regnum (coelorum), athleta Christi. Gratias agimus Trisagio (Deo), qui accepit martyrem suum sanctum Stephanum ad supernam Jerusalem.

Hodie apertae sunt januae supernae Jerusalem, vocantes sanctos quadraginta martyres ad gloriam et ineffabilem vitam.

Qui virtuosa austeritate tua assumptus es ad lucidum coeleste tabernaculum, domine sancte Gregorie.

Qui cursus suum perfecerunt ad beneplacitum voluntatis tuae, Christe, pugnantes strenue adversus inimicum, et translati sunt ad regnum coelorum. Praecibus illorum miserere.

Հոխիսիմէ մեծ խորհուրդ, և անուն ցանկաւ լի. ընտրեալ 'ի յերկրի, և դասեալ ընդ հրեշտակս. եղեր օրինակ սրբութեան կուսանաց, վարդապետութիւն արանց արդարոց:

Յանդաստանս հոգեորս աղօթից և պահոց վաստակեալք յուսով զամենայն ժամանակս. ժուժկալեալք փորձութեան և պէտպէս լլկանաց, և եղեալ ժառանգորդ անթառամ սրակին:

Վրիստոսի պսակողին զաղօթանուէր զմաղթանս զերանեալ նահատակացն մատուցուք 'ի յընծայումն. զի հաճութեամբ խոնարհեալ ընկալցի վասն մեր. թողութիւն չնորհեսցէ մեր բազում յանցանացն:

Որ ըստ անմարմնոցն 'ի մարմնի քաղաքավարեալ առաքինութեամբ 'ի մանկութենէ՝ այսօր վերափոխեալ 'ի յերկնային խորանս երանելին Ռասիլիոս:

Որք փորձեցայք շիջանուտ հրով, ժառանգելիք պատրաստեալ ձեզ զարքայութիւնն, համարձակութիւն ունիք բարեխօսել առ տէր վասն անձանց մերոց:

Ripsima ¹, magnum mysterium, et nomen desiderabile, electa in terra, et congregata angelis, fuisti exemplum sanctitatis virginibus, et doctrina viris justis.

In agro spirituali orationis et jejunii laborantes spe in omni tempore, sufferentes tentationes et varia tormenta, fuerunt haeredes immarcescibilis coronae ².

Christo coronanti supplicantes orationes beatorum martyrum offerimus, ut beneplacitus accipiat pro nobis, et veniam donet multitudini peccatorum nostrorum.

Qui instar incorporeis in corpore conversatus virtute a juventute sua, hodie assumptus est ad coeleste tabernaculum beatus Basilius.

Qui probati fuistis extinguibili igne, et hereditatem habuistis praeparatum vobis regnum, confidentiam habetis intercedendi apud Dominum pro nobis.

¹ Virgo romana martyrio functa in Armenia saeculo quarto.

² Eadem Virgo martyr et sociae illius.

Հրեշտակք երկնից փափագէն հանդիսի կատարման սոցա, որք 'ի մահուն իւրեանց կենդանացան, ելին 'ի կամարն երկնից, խառնեցան 'ի զունդս զուարթնոցն: Սոցա բարեխօսութեամբ ողորմեա մեզ Մատուած:

ՏՕՆ ԿԱՄ ՅԻՇԱՏԱԿ ՍՐԲՈՅ

Մանուսց յիշմամբ առաջի Վրիստոսի՝ օգնական լեր տօնողացս զյիշատակս քո. զի և զմերս ընկալցի զօրհնաբանութիւն:

Մյսօր և մանկունք սուրբ եկեղեցւոյ տօնեն զխաչակրօն քո սուրբ յիշատակս, ու սուրբ հայր ճգնաւորաց, զի ընկալցին զանապական պարգևսն 'ի Վրիստոսէ Մատուծոյ մերմէ:

Ուստի և մեր հաւատացեալքս տօնեմք զքո յիշատակս, օրհնութիւն առաքելով զքեզ պսակողին:

Եկեղեցիք արդարոց, և ժողովք ուղղափառաց այսօր զյիշատակս քո տօնեմք, և արտասուօք հայցեմք 'ի քէն ճմարիտ վկայ Վրիստոսի. աղաչեա՛ զՄատուած շնորհել մեզ զկեանս անվախ ճան:

Angeli coelorum invident martyrio sanctorum, qui in morte eorum vivificati sunt, ascenderunt ad fornitem coeli, et aggrega sunt in choros vigiliam. Eorum intercessione miserere nobis Deus.

FESTUM VEL MEMORIA SANCTORUM.

Inoblita recordatione coram Christo adjuva celebrantes memoriam tuam, ut nostras quoque accipiat benedictiones.

Hodie etiam pueri sanctae ecclesiae celebrant cruciabilem sanctam tuam memoriam, o pater anachoretarum, ut accipiant incorruptibilia dona a Christo Deo nostro.

Ideo nos quoque fideles celebramus memoriam tuam, benedictiones mittentes coronanti te.

Ecclesiae iustorum, et congregationes orthodoxorum hodie celebramus memoriam tuam, et lacrymis petimus a te, vere martyr Christi; roga Deum donare nobis vitam aeternam.

Յնծայ այսօր եկեղեցի Մստուծոյ, զքո վայելչապէս տօնէ զյիշատակս, ու սուրբ Ստեփաննոս, մեծ և պատուական անուանիդ 'ի վկայս:

Օ առաջնորդս և զվարդապետս եկեղեցւոյ քում սրբոյ յիշատակաւ պատուեմք այսօր: Քարեխօսութեամբ սոցա, Քրիստոս, խնայեա՛ 'ի մեզ:

Քահանայք և պաշտօնեայք, միաբան հաւատացեալք՝ զյիշատակ սրբոյն Սիւրղի հայրապետին տօնելով այսօր ընդ զօրս անմարմնոցն, օրհնեցէք զտէր յօրհնութիւն 'ի նոր:

Որք հաւատով զյիշատակս քո տօնեմք, և անդադար ձայնիւ զքեզ ունիմք բարեխօս, աղաչեա՛ զՄստուած:

Օ ուարճանայ այսօր եկեղեցի քո՝ Քրիստոս, 'ի տօնախմբել զօր յիշատակի կարապետին քում Յովհաննու: Սովաւ զքեզ միշտ օրհնեմք:

Յնծութեամբ տօնեսցուք զյիշատակ հայրապետին մերոյ:

Ընծինք նուիրեալք սիրոյն Քրիստոսի՝ երկնաւոր նահատակք, և կուսանք իմաստունք. 'ի պարծանս ձեր բարձրացեալ տօնէ մայր Սիոն զստերօք իւրովք:

Gaudet hodie ecclesia Dei; digne celebrat tuam memoriam, o sancte Stephane, magnus et honorabilis et insignis inter martyres.

Pastores et doctores sanctae tuae ecclesiae commemoratione honoramus hodie. Intercessionem eorum, Christe, parce nobis.

Sacerdotes et ministri, omnesque fideles memoriam sancti Cyrilli celebrantes hodie cum exercitu incorporeorum, laudate Dominum laude nova.

Qui fide memoriam tuam celebramus, et incessanti voce te habemus intercessorem, ora Deum (pro nobis).

Laetatur hodie ecclesia tua, Christe, celebrans diem memoriae praecursoris tui Johannis. Per ipsum semper te laudamus.

Laeto animo celebremus memoriam patriarchae nostri (Illuminatoris).

Animae oblatae amori Christi, coelestes martyres, et virgines sapientes, gloria vestra exaltata celebrat mater Sion cum filiabus suis.

Տօնեսցուք ստուգութեամբ 'ի հնձանս նոցունց, զի արբեալք լիցուք անմահական բաժական։ քանզի բաշխեն զբժշկութիւն հոգւոց և մարմնոց, և զպարգևս երկնաւորս սիրողաց իւրեանց։

Բարեխօսութեամբ սորա շնորհեա՛ մեզ տօնողացս զբաւութիւն։

Եւ յօր ժողովեալ հաւատացեալքս սուրբ երրորդութեանդ՝ 'ի տաճարի ճգնութեան վկայիցս, խնդրելով զթողութիւն յանցանաց, փառաւորելով զթագաւորդ՝ Վրդիստոս։

Եւ յօր բերկրին հաւատացեալք, և տօնեն զճգնութեան քո հանդէս։

Ի տաճարի հանգստեան սրբոյն մեծին Ս'ի նասայ, եկայք հաւատացեալք յուսով երկրպագեսցուք։

Ժողովեալքս 'ի յիշատակ սրբոց քոց՝ Վրդիստոս, աղաչեմք քոցա բարեխօսութեամբ ողորմեա՛ մեզ։

Ի վկայարանս սրբոց քոց ընթացուք ասելով, արժանաւորեա՛ և զմեզ հասանել՝ Վրդիստոս,

Vere celebremus in torculari illarum ¹, et potemus immortale poculum, quia distribuunt sanitatem animis et corporibus, et dona coelestia amantibus suis.

Intercessione ejus dona nobis celebrantibus remissionem peccatorum.

Hodie congregati confitentes sanctam Trinitatem in templo praelii martyrum, petimus remissionem peccatorum, et glorificamus te regem Christum.

Hodie laetantur fideles, et celebrant martyrii tui festum.

In templo requiei sancti magni Mina, venite fideles spe adoramus.

Qui congregati sumus ad memoriam sanctorum tuorum, Christe, rogamus: eorum intercessione miserere nobis.

Ad templa martyrii sanctorum tuorum curramus dicentes: Dignos nos quoque fac, Chri-

¹ Locus martyrii sociarum sanctae Ripsimae virginis.

մասին ժառանգութեան սրբոցն 'ի լոյս . և առաւել բարձրացի անուն քո յաւիտեան :

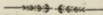
Եկեալ եմք 'ի տեղի վկայիցն , և աղաչեմք ըզքեզ Մատուած , ողորմեա :

Շնորհեա մեզ , Քրիստոս թագաւոր , կատարել 'ի հաճոյս քո զյիշատակ սրբոցն , և օրհնել զանուն քո սուրբ :

Աստի և մեք հաւատացեալքս 'ի քեզ՝ կատարեսցուք զյիշատակ սրբոց վկայիցն . և ընդ նոսին համաձայնեալք՝ օրհնեմք զքեզ և փառաւորեմք :

Ըդդ եկայք հաւատացեալք՝ կատարեսցուք զյիշատակ սոցա . քանզի սոքա են մեզ բարեխօս յարքայութեան Մատուծոյ :

Դադում համարձակութիւն է առ տէր բարեխօսութեամբ սոցա . և թողութիւն է մեղաց՝ որք կատարեն զյիշատակս սոցա :

ste, consequi partem haereditatis sanctorum in luce, et plus exaltetur nomen tuum per omnia saecula.

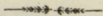
Venimus ad locum martyrum, et rogamus te, Deus, miserere.

Dona nobis, rex Christe, facere ad beneplacitum tuum memoriam sanctorum, et benedicere nomen tuum sanctum.

Unde et nos credentes in te perficiemus memoriam sanctorum martyrum, et illis consonantes laudamus te et glorificamus.

Venite, fideles, faciamus memoriam sanctorum, quoniam isti sunt intercessores pro nobis in regno Dei.

Multa fiducia est apud Dominum intercessione eorum, et remissio peccatorum celebrantibus illorum memoriam.

ՆՇԽԱՐԻԿ ԿԱՄ ՈՍԿԵՐԻԿ ՍՐԲՈՑ

Օ, որ ամիտիեցին զմարմինն մաքուր մերձ 'ի յայրն Սանեայ՝ մեզ դեզ ախտից մաքրութեան . որով սրբիմք հոգւով 'ի թունից վիշապին :

Լյօթ չնորհեցաւ մեզ դեզ կենաց նշխարք սորին ոսկերաց 'ի ձեռն սուրբ Լուսաւորչին Հայ աստանեայց աշխարհի :

Շնորհեցեր մեզ դեզ կենաց զանմարմնական վարուք մաքրեալ զհողանիւթ նշխար սրբոյն Ներսիսի : Ըղաչանօք սորա կեցո՛ւ զմեզ :

Ար յայտնեացն այսօր զգանձն աստուածային :

Երկրպագեմք առաջի տեղական նշխարաց ճգնաւորին Վրիտառի , և պատուական վկային , որ է պարծանք աշխարհի , և բարեխօս վասն մեր :

Ի տաճարի քում սրբութեան երկրպագեմք քոյ

RELIQUIAE SIVE OSSA SANCTORUM.

Tumulaverunt corpus purum prope speluncam Maniae, nobis pharmacum puritatis contra passiones, quo purgamur spiritu a veneno draconis.

Hodie donatum est nobis pharmacum vitae, Reliquiae et ossa illius ¹ per sanctum Illuminatorem regionis Armeniorum.

Donasti nobis pharmacum vitae incorporeis moribus purificatas terrestres reliquias sancti Niersis. Praecibus illius salva nos.

Qui aperuit hodie divinum thesaurum ².

Genuslectamus coram incorruptibiles reliquias athletae Christi et honorabilis martiris ³, qui est gloria mundi, et intercessor pro nobis.

In sancto tuo templo adoramus reliquias

¹ Sancti Johannis Baptistae.

² Corpus sancti Niersis nepotis sancti Gregorii Illuminatoris.

³ Vel confessoris, sancti Jacobi Nisibeni.

նշխարաց . փառաւորեմք զօր յիշատակի կատար-
ման քո հանգստեան : Առ Քրիստոս բարեխօ-
սեալ վասն քո տօնողացս :

() ծեալ մերոյ հայրապետին
Վրիգորիոս լուսաւորչին
Վ Լոնդիէ պատրիարզին
Ի իւսարիա հայքն առաջին ,
Սեզ մարգարիտ բերեալ անգլին
Օ նշխար սրբոյ կարապետին :

Նոյն և նշխարքն հոգեւի
Բժանազինեայ սուրբ վրկայի .
Որով մարմնոյս վերք ողջացի ,
Յանցանք հոգւոյս մեր քաւեսցի :

Այսօր յիշատակ սրբոցն , և փայլին նշխարք
սոցա 'ի մէջ եկեղեցւոյ : Աղաչեսցուք զտէր . սո-
քօք խնայեալ 'ի մեզ :

Տաճար են սուրբ հոգւոյն , կենդանի ոսկեքք
սոցա հիւանդաց բժիշկք :

Աջ տեառն 'ի վերայ սրբոց իւրոց , և փառք
իւր հանգուցեալ է յոսկերս սոցա , և հոգիք սոցա

tuas; glorificamus diem memoriae quietis tuae peractae. Apud Christum intercede pro celebrantibus festum tuum.

Consacrato nostro patriarcha Gregorio illuminatore a Leontio patriarcha in Cesarea, Armenia prima¹, nobis margaritam valde praetiosam attulerunt reliquias sancti praecursoris.

Similiter attulerunt sacras reliquias sancti martyris Athenogenis; quibus vulnera corporis sanentur, et peccata animarum nostrarum expientur.

Hodie commemoratio est sanctorum, et resplendent reliquiae eorum in Ecclesia. Rogamus per illas Dominum: parce nobis.

Templa Sancti Spiritus sunt: viventia ossa eorum infirmis sanitas.

Dextera Domini super sanctos suos, et gloria sua quiescit in ossibus eorum, animaeque eo-

¹ Leontius archiepiscopus Cesareae in Cappadocia, ordinavit consecravitque sanctum Gregorium Illuminatorem Armeniorum. Hanc provinciam Graeci vocaverunt *Primam Armeniam*.

դասաւորեալ ընդ հրեշտակս 'ի յերկինս :

Տէր Մտուած մեր՝ որ փառաւորեցեր զսուրբ վկայսն քո , որք վասն անուանդ քո ճգնեալ նահատակեցան . և պարզեցեր սերմանել ընդ ամենայն երկիր զնշխարս սոցա 'ի սրբարանս քո . և զպտուղ բժշկութեան ծաղկեցո՛ւ վասն սոցա՝ ամենայն բարեաց վաստակակից գոլոյ աղօթիւք սոցա . որոց հաճեցար հանգիստ նշխարաց 'ի սուրբ տանս յայսմիկ պարզեւել . հատուցումն չնորհեալ մեզ ընդ այնոսիկ , որք ճգնեցան վասն անուանդ քում սրբոյ : Սքանչեւագործեա՛ 'ի ձեռն սոցա առ 'ի մեզ զբժշկութիւն , և զփրկութիւն հոգւոց , վասն զի քո է զօրութիւն և տէրութիւն , և քեզ վայելէ փառք այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

() Եհնէա՛ զպատկերս զայս , զոր արարաք (այս անուն) սրբոյ քո :

Խոնկ ծխեն , և համբուրեն զօծեալ պատկերն :

ԲԱՐԵԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲՈՅ

Ար գերազանցեալ գտար առաւել քան զնորութիւն մարդկան՝ երանելիդ 'ի հարս սուրբ Մն

rum conjunctae angelis in coelo.

Domine Deus noster, qui glorificasti sanctos martyres tuos, qui propter nomen tuum enixe martyrizati sunt; et donasti seminare per universam terram reliquias eorum in sacellis tuis, fructum quoque sanitatis fac florescere per illas, in omnibus bonis adjuvante oratione eorum, quibus placuisti donare quietem reliquiarum in hac domo; donans retributionem nobis cum illis, qui passi sunt propter nomen tuum sanctum. Fac per illos (vel illas) nobis miracula sanctitatis et salutis animarum, quoniam tua est virtus et dominium, et tibi decet gloria nunc, et semper, et in saecula saeculorum, amen.

Benedic hanc imaginem, quam fecimus in nomine (hujus) sancti tui.

Thus accendunt, et osculantur unctam imaginem.

INTERCESSIO SANCTORUM.

Qui excelluisti plusquam naturam humanam, beate inter patres sancte Antoni, apud

տոն , առ Վրիստոս բարեխօսեա՛վ վասն անձանց
մերոց :

Ար անմարմնական վարուք պայծառացեալ 'ի
մարմնի, զօրացեալ տերամբ՝ ո՛վ սուրբ Մատնիոս,
եղեր օրինակ բազմաց , եղեր մտից դուռն կե-
նաց ճանապարհին . յիշեցի՛ր զմեզ առաջի՛ Վրիս-
տոսի քո սուրբ և արժանընդունակ աղօթիւք :

Պարծանք եկեղեցւոյ , և ուրախութիւն հրեշ-
տակաց՝ ո՛վ սուրբ հայր Մատն , զաղաչանս մեր
հանապազ մատո՛ւ սուրբ Արրորդութեանն :

Ո՛վ երջանիկ ճառագայթ , առաքելական քա-
րողութեանցն արժանաւոր լինելով՝ սուրբ Ստե-
փաննոս , հաստատութիւն 'ի Վրիստոսէ հայ-
ցեա՛ սուրբ եկեղեցւոյ :

Ղապեա՛ 'ի մեզ՝ տէր , զբազում գթութեան
քո զողորմութիւն , բարեխօսութեամբ սրբոյ նա-
խավկային քո , և ողորմեա՛ :

Բարեխօսութեամբ Պետրոսի և Պաւղոսի՝ քո
սուրբ առաքելոցն , մարդասէր փրկիչ , տօնողացս
ողորմեա՛ :

Արանելի սուրբ առաքեալք՝ հրաւիրեալք 'ի
սկզբանէ , և ընտրեալք յորովայնէ . սալասաւորք

Christum intercede pro nobis.

Incorporea vita clarificatus in corpore, fortificatus a Domino, o sancte Antoni, fuisti exemplum multis, fuisti janua vitae; memento nostri coram Christo tuis sanctis et acceptabilibus praecibus.

Gloria ecclesiae, et gaudium angelorum, o sancte pater Antoni, preces nostras quotidie offer sanctae Trinitati.

O beate splendor, sancte Stephane, apostolicis praedicationibus factus dignus. Stabilitatem sanctae ecclesiae pete a Christo Domino.

Mitte nobis Domine, a multitudine clementiae tuae misericordiam per intercessionem sancti Protomartyris tui, et miserere.

Per intercessionem Petri et Pauli tuorum sanctorum apostolorum, philanthrope Salvator, celebrantium festum eorum miserere.

Beati sancti Apostoli, vocati ab initio, et electi ab utero, ministri et amici et martyres

և բարեկամք և վկայք աստուածորդւոյն, բարեխօսեցէք առ տէր վասն անձանց մերոց :

Բարեկամք Բստուծոյ, սիւնք հաւատոյ կաթողիկէ եկեղեցւոյ, Վրիստոսի Բստուծոյ երկնաւոր վարդապետին աշակերտք, բարեխօսեցէք շնորհել զխաղաղութիւն ամենայն աշխարհի :

Սուրբ երրորդութիւն անմահ, աղօթիւք սրբոց քոյ կարդամք առ քեզ, լուր ձայնից մերոց :

Սուրբք և սիրեցեալք 'ի Վրիստոսէ, լուսաւորիւք աշխարհի, պարծանք սուրբ եկեղեցւոյ, բարեխօսեցէք առ տէր վասն անձանց մերոց :

Ի խժեւոցս մեղօք՝ տառապեալ որդեաց, աստուածագութ ծնող հայր Վրիգորիոս, հայցմամբ աղօթիւք առ հայրն երկնաւոր՝ խնդրեալ կատարել զընթացս մեր ուղղափառութեամբ :

Փութացիր մեզ յօգնութիւն առ 'ի վերուստ՝ սուրբ Յովհաննէս :

Օ քեզ ունիմք բարեխօս առ Յիսուս միածինն, և աղաչող վասն քո ուխտաւորացս :

Dei Filii, intercedite apud Dominum pro nobis.

Apostoli Dei, columnae fidei catholicae ecclesiae; Christi Dei coelestis magistri discipuli, intercedite donare pacem toto mundo.

Sancta Trinitas immortalis, precibus sanctorum tuorum imploramus te, audi preces nostras.

Sancti et amati a Christo, mundi illuminatores, gloriae sanctae ecclesiae, intercedite apud Dominum pro nobis.

Consumptorum peccatis, miserabilium filiorum tuorum, divina clementia genitor, pater Gregori, petitionibus orationum tuarum a coelesti Patre impetra perficere cursum nostrum orthodoxum.

Festina ad adjuvandum nos desuper sancte Johannes.

Te habemus intercessorem apud Jesum unigenitum, et rogantem pro tuis vota solventibus.

Պսակ վայելելով եան եկեղեցւոյ Վրխատոսի ,
 և առաջնորդ կենացն յաւիտենից՝ տէր սուրբ
 Վրիգոր , 'ի մաղթողական աղօթս քո հայցեալ
 վասն մեր 'ի Վրխատոսէ :

Ստորակալքս հայցեմք բարեխօսութիւն սրբոց
 Հովսիսմեանց, ընկալ և զմեզ փրկիչ յորդեգրու
 թիւն 'ի դարութեան կենաց :

Արդ աղաչեմք զքոյին հեղութիւնդ՝ տէր վարդապետ , բարեխօսեալ առ հայր 'ի յերկինս վասն
 քո տօնողացս . քանզի քեւ լուսաւորեցան մանկունք
 եկեղեցւոյ :

Օ արժանահաս մահ տարածամ 'ի ցասմանէ
 քում հրամանի, բարձ 'ի մէջ բարեխօսութեամբ
 և աղօթիւք սրբոյն Յակովբայ :

Օ ձգնութիւնս սորա առ քեզ ունիմք բարեխօս ,
 և աղաչեմք՝ սովաւ հրաշագործեալ յերկրի
 զբժշկութիւն հիւանդաց :

Այսօր տղայք ստնդեայք կոտորեալք 'ի Հերովդիայ ,
 եղեն ճշմարիտ վկայք ծննդեան քո՝
 տէր , բարեխօսութեամբ սոցա փրկիչ ողորմեալ :

Ար յանապական բանին քարոզ՝ կոչեցար Բե-
 րան հովի . յորմէ աղբիւր կենաց հոսեալ՝ արբու-

Corona decoris ecclesiae Christi, et ductor ad vitam aeternam, Domine sancte Gregori, supplicantibus praecibus tuis ora pro nobis Christum.

Congregati petimus, intercessione sanctarum Ripsimarum accipe nos quoque, Salvator, in adoptionem filii in libro vitae.

Rogamus tuam mansuetudinem, domine magister, intercede apud Patrem in coelis pro celebrantibus festum tuum, quia per te illuminati sunt filii ecclesiae.

Digne supervenientem pestem ex ira mandati tui, tolle a nobis per intercessionem et orationes sancti Jacobi.

Austeritates illius apud te habemus intercessores, et rogamus, per illum fac in terra mirabiles sanationes infirmorum.

Hodie infantes lactantes caesi ab Herode, fuerunt veri martyres nativitatis tuae Domine. Per intercessionem illorum, Salvator, miserere.

Qui in praedicatione incorruptibilis sermonis vocatus es *os Aureum*; ex quo fons vitae

ցանկելով քառալտակ բղխմամբ զընդհանուր տիե-
զերս . մնաղթեա՛ն փրկողին զԹողութիւն մեզաց :

Սաղթանօք՝ մեղուցեալքս հայցեմք 'ի քէն՝
ամենասուրբ երրորդութիւն , զի ներեսցես մե-
զաց մերոց աղաչանօք նիկողայոսի :

Դու պարծանք սուրբ հաւատոյ , լուսոյ սրտի
եկեղեցւոյ , մայր որդւով բերկրեալ այսօր , նվ-
երանեալ սուրբ Յուդիտա : Սա՛ն մեր բարեխօս-
եա՛ն Վրիստոսի փրկչին մերոյ :

Նահապետին Ղբրահամու
հայցմամբ ընկալ տէր զաղաչանս .
Եւ ծառայի քում՝ Սահակայ
Խնդրուածովք 'ի մեզ գրթա՛ն .
Րենատեսին Սարայէլի
Սիրով սրբոյն 'ի մեզ խնայեա՛ն :

Փափաղանօք մերձենամք առ սուրբս քո , հաշ-
տեանց ընդ մեզ սոցին բարեխօսութեամբ :

Օ աղաչանս մեր մի անտես առնէր բարեխօ-
թեամբ սրբոց քոց , և ողորմեա՛ն :

Ըրդ եկայք հաւատացեալք , կատարեսցուք
զյիշատակ սրբոց վկայիցն , զի 'ի ձեռն սոցա բաց-

fluens, potavit qua tuor fluminum processione universum mundum. Supplica Salvatorem pro remissione peccatorum nostrorum.

Peccatores supplices petimus a te, sanctissima Trinitas, ut remittas peccata nostra praecibus (sancti) Nicolai.

Tu gloria sanctae fidei, lucida corona ecclesiae, Mater filio laeta hodie, beata sancta Julitta; pro nobis intercede apud Christum salvatorem nostrum.

Patriarchae Abraham petitione accipe, Domine, deprecationes nostras; et servi tui Isaaci precibus miserere nobis; et sancti Israelis videntis Deum amore, parce nobis.

Desiderio accedimus ad sanctos tuos, propitius esto nobis intercessione illorum.

Orationes nostras non despicias intercessione sanctorum tuorum, et miserere.

Venite fideles, faciamus memoriam Sanctorum martyrum, ut per illos aperiatur nobis

ցի մեզ դուռն ողորմութեան, ունելով միշտ բարեխօս առ տէր վասն անձանց մերոց :

Սի դադարիր բարեխօսել վասն մեր առ Հայր և Արդի և սուրբ Հոգին , զի յաղթեսցուք հաւատով անմարմին բեւիարայ :

Արդէս զի ընդունելով զպաղատանս մեր աղօթիւք և բարեխօսութեամբ ամենայն սրբոց , շնորհեսցէ մեզ մարդասէրն Աստուած կեալ առաքինութեամբ և անարատ վարութ ըստ կամաց նորա յայսմ աշխարհիս , և արժանաւոր լինելով յաւիտեանական և երկնային խորանացն՝ զոր խօստացաւ սիրելեաց իւրոց ճշմարիտն Աստուած : Յիսուս Վրիստոս :

Բարեխօսութեամբ սրբոց մարտիրոսացն մի կորուսաներ զմեզ երրորդութիւն սուրբ :

Բազում համարձակութիւն է սորա առաջի Աստուծոյ 'ի ձեռն հեղման սուրբ արեան իւրոյ :

Սուրբ զԱստուածածինն և զամենայն սուրբս բարեխօս արասցուք առ Հայր 'ի յերկինս՝ զի կամեցեալ ողորմեսցի , և գթացեալ կեցուցէ զաւրաժս իւր :

Ընկալ տէր զաղաչանս մեր բարեխօսութեամբ

janua misericordiae, habentes semper illos intercessores apud Dominum pro nobis.

Non cesses intercedere pro nobis apud Patrem et Filium et Spiritum Sanctum, ut vincamus fide incorporeum Belial.

Ut accipiens supplicationes nostras precibus et intercessionem omnium sanctorum, donet nobis misericors Deus vivere virtute et immaculato more secundum voluntatem suam in hoc mundo, et dignos fieri aeterno et coelesti tabernaculo, quod promisit dilectis suis verus Deus, Jesus Christus.

Per intercessionem sanctorum martyrum non perdas nos, sancta Trinitas.

Multam confidentiam habet coram Deo per effusionem sancti sanguinis sui.

Sanctam Deiparam et omnes sanctos intercessores habeamus apud Patrem in coelis, ut volens misereatur, et commiserans salvet creaturas suas.

Suscipe, Domine, deprecationes nostras, per

սուրբ Մատուածածնին անարատ ծնողի միածնի որդւոյ քո, և աղաչանօք ամենայն սրբոյ, և որոյ այսօր է յիշատակ :

Օ ճգնութիւն սրբոյ մարտիրոսացն բարեխօս ունիմք առ բարերար Որդիդ Մատուծոյ, զի չնորհեցես աշխարհի զանշարժ զխաղաղութիւն, և սրահեցես հաստատուն սուրբ զեկեղեցի՝ հաստատեալ ՚ի վերայ հիման առաքելոյ և մարգարեից :

Օ ճգնութիւն սրբոյ մարտիրոսացն բարեխօս ունիմք առ բարերար Որդիդ Մատուծոյ, զի խաղաղացին խռովութիւնք, դադարեցին յարձակ մունք թշնամեաց, տնկեցի սէր և արդարութիւն ՚ի յերկրի :

Մղաչանօք սրբոյ մարտիրոսացն՝ տէր, որք ճրգնեցան վասն անուանդ քում սրբոյ, նայեալ յերկրը պապութիւն ժողովելոցս, և չնորհեա՞ մեղաց թողութիւն, և հան մասն և բաժին ընդ սուրբս ամենայն :

Մղաչանօք՝ Թբ արեամբ նահատակեալ վկայիցն՝ տէր, որք զանձինս իւրեանց տաճար մաքրեցին հոգւոյդ քում սրբոյ, պարգեւեա՞ երկրի

intercessionem sanctae Deiparae, immaculatae genitricis unigeniti Filii tui, et precibus omnium sanctorum, et quorum hodie est memoria.

Passiones sanctorum martyrum intercessores habemus apud te misericors Fili Dei, ut des mundo inconcussam pacem, et custodias immobilem sanctam Ecclesiam positam super fundamentum apostolorum et prophetarum.

Passiones sanctorum martyrum intercessores habemus apud te misericors Fili Dei, ut pacificentur tumulti, cessent excursions inimicorum, et plantetur amor et justitia in terra.

Precibus sanctorum martyrum, Domine, qui passi sunt propter nomen tuum sanctum, respice in adorationem nostram, qui congregati sumus, et concede remissionem peccatorum, et dona nobis partem cum omnibus sanctis.

Precibus sanctorum, qui sanguine martyrizati sunt, Domine, et seipsos purificaverunt in habitationem Spiritus Sancti, dona terrae

մերում՝ զքաղցրախառն օդ և զուարճալի զբոյս՝
առ ՚ի լցումն լինել ամենայն հարկաւոր պիտոյից
մերոց :

Բարեխօսութեամբ սրբուհւոյ Մատուածա-
ծնին, և Յովհաննու կարապետին, և սրբոյն Ստե-
փաննոսի նախավկային, և սրբոց առաքելոց,
մարգարէից և մարտիրոսաց, և սրբոյն Վրիգորի
մերոյ լուսաւորչին, բարեխօսութեամբ և աղօ-
թիւք սրբոյն (որոց այսօր է յիշատակ), և ա-
մենայն սրբոց քոց տէր, որք միացան ՚ի սէր Մա-
տուածութեանդ քոյ, յիշեալ զհոգիս ննջեցելոց
մերոց, և այց արա՛ ՚ի քում դալատեանդ :

Որ ընտրեցեր և ընկալար զերանելի զվկայսն
քո (այս անուն) Վրիստոս Մատուած մեր, և
հաղորդս արարեր զնոսա կամաւոր չարչարանաց
քոց, արդ բարեխօս առ քեզ ունիմք որք աստ և
ընդ ամենայն տիեզերս սուրբք իցեն, որպէս զի ա-
ղօթիւք նոցա և բարեխօսութեամբ խաղաղա-
ցուցես զկենցաղավարութիւնս մեր՝ փրկելով
զմեզ յերեւելի և յաներևոյթ թշնամւոյն : Շը-
նորհեա՛ մեզ՝ տէր, ըստ օրինակի նոցա կեալ, և
զվախճանն մեր կնքեա՛ ուղղափառ խոստովանու-
թեամբ ՚ի յոյս կենացն յաւիտենից : Օ ի և մեք
արժանի եղիցուք մտանել յերկնային խորանսն
լուսոյ, և ժառանգել զսրատրաստեալն ՚ի սկզբանէ

nostrae aërem serenum, et jucundas vegetationes, ut impleantur omnes fructus indigentiae nostrae.

Per intercessionem sanctae Deiparae, et Johannis Praecursoris, et sancti Stephani protomartyris, et sanctorum apostolorum, prophetarum, et martyrum, et sancti Gregorii Illuminatoris nostri; intercessione et precibus sanctorum quorum hodie est memoria, et omnium sanctorum tuorum, Domine, qui juncti sunt ad amorem divinitatis tuae, memento animarum Defunctorum nostrorum et visita in tuo adventu.

Qui elegisti beatos martyres tuos (hosce), Christe Deus noster, et participes fecisti illos voluntariis passionibus tuis: nunc intercessores habemus apud te omnes sanctos, qui hic et ubique sunt, ut precibus et intercessione eorum des pacem vitae nostrae, salvans nos ex visibilibus et invisibilibus inimicis. Dona nobis, Domine, secundum exemplum eorum vivere, nostrumque finem claude orthodoxa confessione; ut nos quoque digni efficiamur intrare ad coeleste tabernaculum lucis, et haereditare praeparatum ab initio mundi sanctis tuis regnum tuum,; et cum illis gratias agentes glo-

աշխարհի սրբոց քոյ զարքայութիւնդ, և ընդ նոսին գոհանալով փառաւորեսցուք զքեզ ընդ հօր և ընդ սրբոյ հոգւոյդ, այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն :

ԵԿԵՂԵՑԻ

Որ 'ի ծով այս աշխարհի շինեաց տապան զեկեղեցի, և 'ի սմա զօժանդակեալ հոգիս փրկեաց 'ի ջուրց մեղաց :

Հնծայ այսօր եկեղեցի Մատուծոյ, զքո վայելապէս տօնէ զյիշատակս :

Որ ըստ պահոց քառասնօրեայ փրկողին պահելով հարսնացեալ եկեղեցի, զի մտցէ 'ի յառազաստ ընդ փեսային :

Ինկալ զաղաչանս սուրբ եկեղեցւոյ քո :

Օ մանկունս եկեղեցւոյ քո պահեա՛ 'ի խաղաղութեան :

()ըհնութեամբ երգով եկեղեցիք տիեզերաց այսօր տօնեն զյիշատակ ծննդեան քո :

Որ շինեցեր բարձրագոյն զեկեղեցի քո խոր-

rificamus te cum Patre et Spiritu Sancto, nunc
et semper et in saecula saeculorum. Amen.

ECCLESIA.

Qui in hujus mundi mari aedificavit arcam
Ecclesiae, et in ipsa confugientes animas sal-
vavit ab aquis peccatorum.

Laeta hodie Ecclesia Dei tuam convenienter
celebrat memoriam.

Secundum quadraginta dierum jejunium
Salvatoris jejunat sponsa Ecclesia, ut intret in
thalamum cum sponso suo.

Accipe deprecationes Ecclesiae tuae.

Pueros Ecclesiae tuae conserva in pace.

Cantu benedictionis Ecclesiae universorum
hodie celebrant memoriam nativitatis tuae.

Qui aedificasti magno consilio Ecclesiam

հրդեամբ , և 'ի սմա կարգեալ տնտես զքարոյս բանին ճշմարտութեան :

(Ժ) Կազաւոր երկնաւոր , զեկեղեցի քո անշարժ պահեա , և զերկրպագուս անուանող քում պահեա 'ի խաղաղութեան :

(Որ 'ի խորհուրդս փրկականս եկեղեցւոյ բաշխեցեր աշակերտացն զմարմինդ քո :

Արկնավճտակ կողին աղբերքք

Եկեղեցի իւր հաստատի .

Ս ըօշն մաքրի , զարիւնն ըմպէ :

(Որ խոնարհեցար յանձառ փառաց՝ փեսայդ անմահ և երկնաւոր 'ի սէր հարսին քո եկեղեցւոյ , զոր մաքրեցեր աւազանին վերստին ծննդեամբ :

'Աստար ընդ աջմէ հօր՝ գլուխդ եկեղեցւոյ , հրաւիրելով զանդամս քո 'ի նոյն միութիւն :

Սրբուհւոյն աղաչանօք հաստատեա՛ զհիմունս եկեղեցւոյ սրբոյ քո :

Ս'իաբանեսցես զեկեղեցի քո սուրբ , պահելով 'ի խաղաղութեան :

tuam, et in ipsa posuisti satores praedicatores verbi veritatis.

Rex coelestis, Ecclesiam tuam inconcussam conserva, et adorantes nomen tuum serva in pace.

Qui in mysteriis salutaribus Ecclesiae, distribuisti discipulis Corpus tuum.

Duobus rivulis lateris Ecclesia sua confirmatur; aqua purificatur, bibit Sanguinem.

Descendisti ab ineffabili gloria, sponse immortalis et coelestis, propter amorem sponsae tuae Ecclesiae, quam purificasti regeneratione lavacri.

Sedisti ad dexteram Patris, qui es caput Ecclesiae, et invitasti membra tua ad eandem unitatem.

Precibus sanctae Virginis confirma fundamenta tuae Ecclesiae.

Conjungas Ecclesiam tuam sanctam, conservans in pace.

Եւ զօրութեամբ խաչի քո հիմնեցուցեր զկաթոռիկէ եկեղեցի, լուսաւորելով զհէթանոսս 'ի սմա կրկնակի ծննդեամբ :

Օ եկեղեցի իւր զոր շինեաց,
Եւ թնեակ շնորհօք քո զարդարեաց :

Որ զարդարեալ նորոգես միշտ զնոր քո զեկեղեցի, պէսպէս շնորհաց քոց պարգևօք փայլին մանկունք սորա :

Հաստատեա՛ զանձինս մեր հաւատով ճշմարտութեամբ 'ի վերայ վիմի սուրբ եկեղեցւոյ :

Տեղի ապաւինի, և ժողովարան բանաւոր հօտի, բնակարան հրեշտակաց, նաւահանգիստ արդարոց, և մեղաւորաց քաւարան, զարդարեալ առաքելովք և մարգարէիւք :

Խորան սրբութեան կանգնեցաւ սուրբ եկեղեցի, և Վրիստոս թագաւորն 'ի սմա պատարագեալ :

Որ հաստատեցեր բանիւ զեկեղեցի քո՝ Վրիստոս, 'ի վերայ առաքելական վիմի, երդել 'ի սմա զերգս հոգւորս :

Վանգի Վրիստոսի է հարմնացեալ սուրբ ե-

Virtute Crucis tuae fundasti Ecclesiam catholicam, illuminans in ipsa ethnicos duplici generatione.

Ecclesiam suam, quam aedificavit, septem gratiis tuis adornavit.

Qui exornans renovas semper novam tuam Ecclesiam; variis gratiarum tuarum donis resplendent pueri illius.

Confirma nos fide veritatis super Petram sanctae Ecclesiae.

Locus refugii et ovile rationalis gregis, habitaculum angelorum, portus justorum, et expiatorium peccatorum (Ecclesia), ornata apostolis et prophetis.

Tabernaculum sanctum erecta est sancta Ecclesia, et Christus rex in ipsa sacrificatus est.

Confirmasti verbo Ecclesiam tuam, Christe, super apostolicam Petram, canere in ipsa cantus spirituales.

Quoniam Christi est sponsa sancta Ecclesia,

կեղեցի, երկնաւոր փեսային սրտակեալ զսա խա-
չին, և յաջ և յահեակ թռուցեալ՝ զհեթա-
նոսս ժառանգելով:

Օւարձացիր հարսն անարատ, զքօղ արկեալ
վայելապէս, զարդարեա՛ հանդերձ փառօք, և
եւ ընդ առաջ երկնաւոր փեսային: Ուրախ լեր
ամուլ բազմածին, ահա փեսայն զայ առ քեզ:

Վողովեալ սուրբ հայրապետքն հրաւիրմամբ
հօգւոյն սրբոյ, վերստին հաստատեցին զառաքե-
լական քարոզութիւնն՝ ի վերայ վիմի հաւատոյ
հիման սուրբ եկեղեցւոյ:

Ուղիղ հաւատոյ հիմամբ հաստատեցին զե-
կեղեցի:

Սոցա աղօթիւք, փրկիչ, խնայեա՛ ի սուրբ ե-
կեղեցի քո, զոր ստացար պատուական արեամբդ
քով սրբով:

Սասն խաղաղութեան ամենայն աշխարհի, և
հաստատութեան սրբոյ եկեղեցւոյ՝ զտէր աղա-
չեսցուք:

Աղաչեսցուք զամենական Մտուած՝ զհայր
տեառն մերոյ: Յիսուսի Վրիստոսի, զթագաւորն
խաղաղութեան՝ յաղազս խաղաղութե՛, և վասն

coelestis sponsus coronavit ipsam cruce sua; (ideo) ad dexteram et sinistram volans, possidet ethnicos.

Laetare sponsa immaculata, velata convenienter, et ornata gloria festina ante coelestem sponsum. Gaude sterilis faecunda, ecce sponsus ad te venit.

Congregati sancti Patriarchae (in conciliis) nutu Spiritus Sancti, iterum confirmaverunt apostolicam praedicationem super Petram fidei fundamenti sanctae Ecclesiae.

Verae fidei fundamento confirmaverunt Ecclesiam.

Eorum (sanctorum) precibus, Salvator (noster), parce sanctae Ecclesiae, quam redemisti pretioso sanguine tuo sancto.

Pro pace totius mundi, et firmitate sanctae ecclesiae Dominum rogemus.

Rogemus omnipotentem Deum, Patrem Domini nostri Jesu Christi, regem pacis, pro pa-

միայնոյ, սուրբ, կաթողիկէ և առաքելական եկեղեցւոյ,

Հաւատամք յեկեղեցի սուրբ, զթողութիւն մեղաց՝ հաղորդութեամբ սրբոց:

ՄԿԻՏՈՒԹԻՒՆ

Որ սոքօք լուսաւորեցեր մկրտութեամբ աւազանին զեկեղեցի քո սուրբ:

Բողջացի դարձեալ կրկին՝
Որպէս շնորհօք յաւազանին:

Որդիք Սիոնի ծնեալք աւազանին շնորհօք յորդիս Բատուծոյ:

Որ 'ի վերայ ջուրցն գոլով
Ստեղծանէիր զարարածս,
Իջեալ 'ի ջուրս աւազանին
Նանսիս որդիս Բատուծոյ:

Բրժանի արա՛ զսա՛ 'ի ձեռն սուրբ աւազանին
լուանալ զհնութիւն մեղաց իւրոց, և նորոգել
լուսով շնորհաց Քրիստոսի քո:

Ի ցի՛ զսա երկնային շնորհօքդ, և զուարճացի՛

ce, et pro una, sancta, catholica et apostolica Ecclesia.

Credimus in Ecclesia sancta remissionem peccatorum, communionem sanctorum.

BAPTISMUM.

Qui per illos illuminasti baptismo lavacri Ecclesiam tuam sanctam.

Sana iterum, sicut gratia in lavacro.

Filii Sion, nati in gratia lavacri in Filios Dei.

Qui supersedens aquis creabas creaturas, descendens ad aquas lavacri, gignis Filios Dei.

Dignum fac istum per sanctum lavacrum lavare vetustatem peccatorum suorum, et renovari lumine gratiarum Christi tui.

Imple ipsum coelesti gratia, et laetari fac

ամենասուրբ կոչմամբդ՝ քրիստոնեայ անուանելով:

Ի քո ամենազօր անունդ ապաւինեալ ծառայս այս՝ եկն առնուլ զհոգեւոր ձեռնադրութիս զայս, արժանաւորիլ մնալրութեամբ սուրբ աւագանին:

Եւ այժմ՝ պարգեօք ողորմութեան քո՝ Երրորդութիւն սուրբ, ահա զնեմք զձեռս մեր՝ ի վերայ ստեղծուածոյս քո, և դրոշմեմք զսա յանուն քո՝ Հայր, և Արդի, և սուրբ Հոգի:

Ընդէմք զբեզ՝ տէր բարերար, առաքեալ ըզնորհս Հոգւոյդ սրբոյ յեւղս յայս, զի որ օծցի սուլաւ՝ եղիցի սմա՝ ի սրբութիւն հոգեւոր իմաստութեան. ի նահատակութիւն, և ի յաղթութիւն հակառակամարտին, ի զօրութիւն պատուիրանապահութե՝ առաքինի գործոց, և յամենակատար հրահանգս և ի կրթութիւնս աստուածպաշտութեան:

Առաքեցեր և զսուրբ զառաքեալսն քո՝ հրաման տալով քարոզել, և մկրտել յանուն Հօր և Արդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ, զամենայն հեթանոսս:

Եւ սահմանեցեր անսուտ բանիւդ՝ ոչ ծնիցելոցն ջրով և հոգւով ոչ մտանել յարքայու

optima vocatione appellans christianum.

In omnipotente nomine tuo confugiens hic servus tuus, venit accipere spiritualem hanc impositionem manus, et dignum fieri puritate sancto lavacro. Et nunc dono misericordiae tuae, sancta Trinitas, ecce imponimus manus nostras super hanc creaturam tuam, et confirmatione ¹ inauguramus ipsam in nomine tuo, Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus.

Rogamus te, Domine benefice, mitte gratiam Spiritus tui sancti ad hoc oleum, ut illi, qui ungitur isto, fiat in sanctitatem spiritualis sapientiae, in praelium et victoriam adversarii, in virtutem observantiae praeceptorum operum virtuosorum, et in perfectam instructionem et exercitium pietatis.

Misisti et sanctos Apostolos tuos, praecipiens praedicare et baptizare in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti omnes ethnicos. Ordinasti quoque infallibili verbo tuo, non baptizatos Aqua et Spiritu non intrare in regnum.

¹ Tempore Baptismi confirmant Armenii.

Թիւնն : Յորմէ բանէ զարհուրեալ ծառայս այս՝
ցանկանալով մշտնջենաւոր կենացդ, եկն կամաւ
'ի մկրտութիւն հոգեւոր ջրոյս այսորիկ : Ազա-
լեմք զքեզ տէր, առաքեա՛ զՀոգիդ քո սուրբ 'ի
ջուրս յայս, և օրհնեա՛ և սրբեա՛ զսա որպէս
սրբեցեր զՀօրդանան, իջանելով քո 'ի նմա՝ ա-
մենասուրբդ 'ի մեղաց, տէր մեր : Յիսուս Վրիս-
տոս, յօրինակ այսմ աւազանի մկրտութե՛, վերջս
տինն ծննդեան ամենայն մարդկան : Աւ շնորհեա՛
սմա զջուրս զայս յորում մկրտի այժմիկ՝ 'ի Թո-
ղութիւն մեղաց, յընդունելութի՛ Հոգւոյդ սրբ-
բոյ, յորդեգրութիւն հօրդ երկնաւորի, և 'ի ժա-
ռանգութիւն արքայութեանդ երկնից :

(Այս անոռն) ծառայ Աստուծոյ եկեալ կա-
մաւ յերախայութիւն, յերախայութե՛ 'ի մկր-
տութիւն, մկրտի այժմ 'ի ձեռս իմ՝ յանուն Հօր
(Ե մի աթ ջուր հեղո՝ 'ի վերայ մանկան), և Ար-
դւոյ (Ե մի այլ աթ հեղո՝), և Հոգւոյն սրբոյ (Ե
մի այլ աթ հեղո՝ . Ե ապա ընկղմեցո՞ցանէ ընդ ջրոշն ,
Ե ասէ) . զնեալ արեամբն Վրիստոսի 'ի ծառա-
յութենէ մեղաց՝ ընդունելով զազատութիւն
որդեգրութեան Հօրդ երկնաւորի, լեալ ժա-
ռանգակից Վրիստոսի, և տաճար Հոգւոյդ սրբ-
բոյ : (Այս զայս երիցս անգամ ասելով՝ երիցս ընկղմե-
ցո՞ցանէ զնա ընդ ջրոշն, Լաղեալ զմեղս հեռո՞ւնեան .
որ նշանակէ զերեքօրեայ Լաղմանն Վրիստոսի զնշոր-
դո՞ւնիւն : Այս լռանալով զլեռնաբանէ մարմինն, ասէ

A quo verbo compulsus hic servus tuus, desiderans vitam sempiternam, venit sponte ad baptismum spiritualis hujus aquae. Rogamus te, Domine, mitte Spiritum tuum Sanctum in hanc aquam, et benedic et purifica ipsam sicut purificasti Jordanem, descendens in illo, qui sanctissimus es a peccatis, Domine noster Jesu Christe, ad exemplum hujus lavacri baptismatis, regenerationis omnium hominum. Et concede illi istam aquam, qua baptizatur nunc, in remissionem peccatorum, in acceptionem Spiritus Sancti, in adoptionem filii Patris coelestis, et in haereditatem regni coelorum.

(Hic) servus Dei veniens sponte ad catechumenorum numerum, et ex eo ad baptismum, baptizatur nunc manu mea in nomine Patris (*versat palma manus aquam super infantem*), et Filii (*versat iterum*), et Spiritus Sancti (*versat tertia vice. Deinde immergit in aqua, et dicit:*) Redemptus sanguine Christi ex servitute peccatorum, accipiat libertatem adoptionis Patris coelestis, factus cohaeres Christi, et templum Spiritus Sancti. (*Et hoc ter dicens, ter immergit eum in aqua delens peccata vetustatis; quod significat trium dierum sepulturae Christi participationem. Et lavans totum corpus, dicit alta voce:*) Qui in Christo baptizati estis,

'ի յայն) . որք 'ի Վրխատոս մկրտեցարուք , զՎրխատոս զգեցեալ էք , ալէլուիա . և որք 'ի Տայր լուսաւորեցարուք , սուրբ Տոգին բերկրեացի ձեօք , ալէլուիա : (Օհնի մկրտելոյ՝ քնիէ խաչանայն լեւրելային համ զարային զիմն անդաման մեռանաւ համ օրհնելալ իւղով , այսինքն զճակարն , զազն , զանանձն , զհորոհելին , զբերանն , զափնիցան , զսիրտն , զխամակն , և զորան , հանդերձ ուրոյն աղօթիւն : Աստուհան զորդեցոցանէն 'ի սուրբ խորհրդոյն) :

ՍՈՒՐԲ ԽԱԶ

Հալածեալ 'ի մէջ տէր , նշանաւ խաչի քո զընդդիմամարտ և զաներևոյթ գազանն , և մի տար յապականութիւն զքո ժառանգութիւնս :

Սեզ փայտ կենաց ետուր զխաչ քո :

Օհնան յաղթութեան խաչի քո՝ առաքեալ առ մեզ , և պահեալ զքո յուսացեալս :

Պահապան խնդրեմք 'ի քէն՝ Վրխատոս , մի անտես առներ , այլ շնորհեալ խնդրողաց 'ի քէն զամենայաղթ զօրութիւն սուրբ խաչի քո յօգնութիւն անձանց մերոց :

Օջրութիւն սրբոյ խաչի քո՝ Վրխատոս , պա-

Christum induti estis, alleluja. Et qui in Patre illuminati estis, Spiritus Sanctus laetetur in vos, alleluja. — (*Post baptismum signet Sacerdos oleo sancto novem membra cathecumeni vel infantis, id est, frontem, oculos, aures, nares, os, palmas junctas, cor, dorsum, et pedes, cum singulis orationibus. Et deinde communicat Sanctissimo Sacramento.*)

SANCTA CRUX.

Expelle a nobis, Domine, signo Crucis tuae adversariam et invisibilem feram, et noli mittere hæreditatem tuam in corruptionem.

Dedisti nobis lignum vitae crucem tuam.

Signum victoriae crucis tuae mitte nobis, et conserva sperantes in te.

Custodem petimus a te, Christe, non despicias, sed dona petentibus a te potentem virtutem sanctae crucis tuae in adjutorium animabus nostris.

Virtus sanctae crucis tuae, Christe, conser-

Հեսցէ զմեզ, և եղիցի մեզ պահապան 'ի տուէ
և 'ի գիշերի :

Ետուր երկիւղածաց քոյ նշան, և զէն յաղ-
թութեան ընդդէմ աներևոյթ թշնամւոյն :

Ըմենազօր խաչի քո տէր, երկրպագեսցուք,
որով բարձեր զգատակնիք մահու քո արարածոց :

Փայտ խաչի քո կենսատու գաւազան զօրու-
թեան յայտնեցաւ տիեզերաց :

Եաբանօք փայտին ճաշակեցաք զմահ, իսկ 'ի
փայտէն կենաց նորոգեցաք ամենեքեան :

Եյսօր զկենարարն մեր սուրբ զխաչն օրհ-
նեսցուք, քանզի 'ի վերայ նորա բաշխեցաւ մեզ
պարգևք անմահչութեան :

Եւ զօրութեամբ խաչի քո՝ Վրիստոս, հիմնե-
ցուցեր զկաթողիկէ եկեղեցի :

Ուրախ լեր սուրբ եկեղեցի, քանզի Վրիստոս
արքայն երկնից պսակեաց զքեզ խաչուն իւրով :

Եկայք ժողովուրդք քրիստոսեան՝ երկրպա-
գեսցուք աստուածային սուրբ նշանիս . բեւե-

vet nos, et fiat nobis custos die ac nocte.

Dedisti timentibus te signum, et arma victoriae adversus inimicum invisibilem.

Potentissimam crucem tuam, Christe, adoramus, qua abstulisti sententiam mortis creaturis tuis.

Lignum crucis tuae vivificum baculum virtutis universo apparuit.

Fraude ligni gustavimus mortem, sed per lignum vitae omnes renovati sumus.

Hodie salutiferam sanctam crucem benedicimus, quoniam super illam distributa sunt nobis dona immortalitatis.

Virtute crucis tuae, Christe, fundasti catholicam Ecclesiam.

Gaude sancta Ecclesia, quia Christus rex coelorum coronavit te cruce sua.

Venite populi christiani, adoremus divinum

ուեալք ընդ նմին 'ի տմա, և ընդ նմին թագաւո-
րեալք :

Խաչի քո՝ Վրիստոս, երկիրապազանեմք :

Ըստէն ցուցաւ մեզ սուրբ խաչն փրկչական ,
զի յաղթեսցուք նովաւ անօրէն թշնամեցն , կնիք
հաստատութեան ընկալեալ 'ի յանձնա մեր զնը-
շան քո տէր :

Սովաւ զկեանս մեր խաղաղացո՛ միայն բարե-
գութ , և փրկեա՛ յամենայն փորձութենէ :

Ո՛վ քառաթեւ լուսածին գերապանծ նիշ կա-
ռուցող կենացն ամենից , միշտ բազկատարած առ-
քեզ Լն :

Վառակուսի ազանց հովանի և պահապան 'ի
յերս և 'ի մութս . փրկութիւն 'ի յայտոց , և պա-
րիսպ ամբութեան :

Վրոշմ զգայութե՛ , և կնիք 'ի գէմն ամենից :

Պարծանք պաւղոսեան՝ դաւանեալ զքեզ աս-
տուածային բանին տեղի և զենարան . քանզի
քեւ ապրեցաք 'ի խածանող և յանմարմին դա-
ւանէն . և 'ի վերայ քո հեղեալ շիթք անապա-

sanctum lignum; affixi cum eo in ipso, etiam cum illo regnabimus.

Crucem tuam, Christe, adoramus.

Refugium apparuit nobis sancta crux salutaris; per illam vincamus inimicum. Sigillum confirmatis accipientes in nobis signum tuum, Domine.

Per ipsam vitam nostram pacifica, solus clemens, et libera ab omni tentatione.

O quatuor alarum fulgidum et praeclarum signum, construens vitam omnium; semper *Ens* extensis brachiis in te est.

Quatuor plagarum mundi nationibus umbra (protectio) et custos in exitu et introitu, salus ex daemonibus, et maenia fortitudinis.

Character sensus, et sigillum in facie omnium.

Gloria Pauli, qui confessus est te, divini Verbi locum et immolatorium, quoniam per te salvati sumus ex mordente et incorporea fera. Et super te effusae guttae incorruptibilis sanguinis.

կան արեանն զկողածնին ջնջեաց զմեզս: Օքեզ
օրհնեն մանկունք սուրբ եկեղեցւոյ:

Եկայք փրկեալք կենարար խաչին, Վճիստո-
սի փրկչին մերոյ 'ի սմա երկրպագելով:

Եկայք ժողովուրդք՝ երկրպագեսցուք աս-
տուածային սուրբ նշանիս. համբարձէք միաբան
զձեռս ձեր 'ի սրբութիւն, և զենակեալն 'ի սմա
միշտ փառաւորեսցուք:

Պահպանեա՛ զմեզ, Վճիստոս Լստուած մեր,
ընդ հովանեաւ սուրբ և պատուական խաչիւդ քո
'ի խաղաղութեան. փրկեա՛ յերևելի և յանե-
րևոյթ թշնամոյն:

Խաչդ անուն յառաջն գոյր դատապարտութե
գործարան, իսկ այժմ՝ գործի կենաց:

Օ՛ի հեղիւմ մեր զսա (զմեռոնն օծութեան)
'ի վերայ խաչիս այսորիկ՝ յանուն սուրբ Լորոր-
դութեանդ, առցէ զգօրութի՛ ամենայաղթ սուրբ
խաչի քո՝ 'ի պահպանութիւն անձանց մերոց, և
'ի պատճառս երկրպագութեան սրբոյ և զուգա-
կան երրորդութեանդ Հօր և Արդւոյ և սուրբ
Հոգւոյն:

Հաղորդս արարեր զմեզ զօրութեան սորին

nis, deleverunt peccatum ex latere natae (Evae). Te benedicunt pueri sanctae Ecclesiae.

Venite redempti per vivificam crucem, Christum Salvatorem nostrum in ipsa adoremus.

Venite populi adoremus divinum hoc sanctum signum. Extollite unanimiter manus vestras ad sanctum; habitantemque in ipso semper glorificemus.

Custodi nos, Christe Deus noster, sub umbra sanctae et pretiosae crucis tuae in pace, libera a visibili et invisibili inimico.

Crucis nomen ante erat damnationis instrumentum; nunc autem est instrumentum vitae.

Fundentibus nobis (oleum sanctum) super hanc crucem in nomine sanctae Trinitatis, accipiat virtutem tuae crucis semper victoriosae, in conservationem animarum nostrarum, et in rationem adorationis sanctae et indivisibilis Trinitatis, Patris, et Filii et Spiritus Sancti.

Participes fecisti nos virtuti hujus signi gra-

նշանի շնորհիւ քո . օրհնել սովաւ և դրօշմել
զամենայն ինչ որ մեր է՝ յանուն քո :

Եւ որք տեսցեն զսա 'ի հեռաստանէ , և կրն-
քեսցեն զինքեանս նշանաւ խաչի քո , օգնեսցես
նոցա յամենայն նեղութիւնս նոցա :

ՕԾՈՒՄՆ

Որ յառաջագոյն յօրէնս յօրինակ միածնի քո՝
Հայր երկնաւոր , ետուր զօրութիւն 'ի յիւզ սըր-
բութեան յօծումն օծելոց , հեղ և յիւզս յայս
զերկնային քո շնորհս :

() Ծեալ մերոյ հայրապետին ,

Ղրիգորիոս լուսաւորչին ,

Ղ և զնոյն պատրիարքին :

Շ շնորհաբաշխ օծութեամբ կարգեալ հովիւս
և վարդապետս :

Քահանայք պատուեալք օծմամբ սուրբ Հո-
գեոյն :

Ընկալաւ ծառայս այս (Երախայ Էմմ Կալայ)

tia tua, benedicere per illud, et signare omnia nostra in nomine tuo.

Et qui videbunt hanc ex longinquo, et signent seipsos hoc signo crucis tuae, adjuves illos in omni tribulatione eorum.

UNCTIO.

Qui in veteri lege ad exemplum unigeniti (Filii) tui, Pater coelestis, dedisti virtutem oleo sanctitatis ad unctionem unctorum; infunde quoque in oleo isto coelestem tuam gratiam.

Unxit (consecravit) Leontius patriarcha nostrum patriarcham Gregorium Illuminatorem.

Unctione gratiam distribuyente ordinavit Pastores et doctores.

Sacerdotes honorati unctione Spiritus Sancti.

Ecce accepit servus tuus (cathecumenus vel

զօծումն սրբութեան քո, աղաչեմք զքեզ՝ տէր,
մի ջնջեսցի 'ի դպրութենէ կենաց:

ՊԱՏԱՐԱԿ

Ըսօր երկնաւոր պատարագին կատարող քա-
հանայութիւն՝ 'ի ձեռն սուրբ քահանայապետին
բարեբանեցէք զբաշխողն շնորհաց:

Վահանայք՝ հոգեւոր պատարագին սպասա-
ւորք:

Որ միշտ պատարագիս 'ի մեզ անծախսապէս:

Հաճեցար մարմնով պատարագիլ. արա՛ւ և զիս
արժանի աստուածային շնորհիդ:

Ըսօր զէնաւ մեզ պատարագ՝ անարատ գառն
Ըստուծոյ 'ի վերայ խաչին:

Ս ասն զթութեանդ քո՝ աստուածային մարդ-
եղութեանդ, հաւասարեցեր զմեզ մարմնոյ քո
և արեան՝ պատարագաւդ Հօր 'ի հոտ անուշից
զմարմինդ առ 'ի մէնջ:

Խորան սրբութեան կանգնեցաւ սուրբ եկե-

infans) unctionem sanctitatis tuae; rogamus te, Domine, ut non deleatur ex libro vitae.

SACRIFICIUM, MISSA.

Hodie coeleste Sacrificium perficientes Sacerdotes, per sanctum Pontificem laudate distributorem gratiarum.

Sacerdotes spiritualis sacrificii ministri.

Qui semper immolaris inter nos incruenter.

Dignatus es corpore immolari; fac me quoque dignum divinae tuae gratiae.

Hodie immolatus est nobis Sacrificium immaculati divini agni super crucem.

Propter clementiam divinae tuae incarnationis, participes nos fecisti corporis et sanguinis tui, sacrificans Patri in odorem suavitatis Corpus tuum a nobis sumptum.

Tabernaculum sanctitatis erecta est sancta

ղեցի, և Վրիստոս թագաւորն 'ի տնա պատարագեալ:

Ի տնա մատուցաւ ճշմարիտ պատարագ, և զեհումն անասպական:

Եւսօր քահանայապետ ճշմարիտ՝ աստուածային օրինօքն պատուեալ՝ կանգնէ զքառանկիւն սեղան խաչին, արժանապէս պատարագեալ՝ բաշխէ զմարմին և զարիւնն տեառն. մաքրապէս մերձեցարուք փրկեալք նոր ժողովուրդք:

Ար մաքրութեամբ աւազանին, և փրկական հաղորդութեամբ զզինուորեալն անուանդ քո պայծառացուցեալ, արեամբ իւրեանց յաղթող մարտիւ պսակեցեր:

Օ ի սրբեսցէ և օրհնեսցէ զկահ սպասու (զըսկիհն և զմաղղմայն), զոր հանդերձեալ եմք մերձեցուցանել 'ի սրբութիւն, և 'ի գործարան մարմնոյ և արեան տեառն մերոյ և փրկչին: Ի սուսի Վրիստոսի:

Ecclesia, et Christus rex in ipsa sacrificatus est.

In ipsa oblatum est verum sacrificium, et immolatio incorruptibilis.

Hodie Pontifex verus, divina lege honoratus, construit quatuor-laterum altare crucis, et digne sacrificans distribuit corpus et sanguinem Domini. Pure accedite salvati novi populi.

Qui puritate lavacri, et salutari communione militantes nomini tuo clarificasti, et sanguinibus suis vincentes praelio coronasti.

Ut sanctificet et benedicat vasa Liturgiae ¹, quae applicaturi sumus ad sanctificationem et instrumentum corporis et sanguinis Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi.

¹ Calicem et Patenam.

ԽՈՐՀՈՒՐԴ ՄԱՐՄՆՈՅ ԵՒ ԱՐԵԱՆ ՏԵԱՌՆ

Հաց անմահութեան , և բաժակ մեզ ուրախարար :

Որ ետուր մարդկան 'ի ժամու պտուղ զհացն կենաց՝ զիջեալն 'ի յերկնից :

Ուրախ լեր սափոր ոսկի երկնային հացին , որ զառ 'ի վերուստ իջեալ զմանանայն կենաց նորոյս պարգևեալ կերակուր խորայելի :

Հաստուածային կայծակունսն՝ 'ի սրուբէից անհպելին , անմաքրապէս մերձեցաք զոլ պարտապան քում խորհրդոյն . շնորհեա՛ զնոյն մաքրութեամբ՝ 'ի թողութիւն մեղաց մերոց :

Դաշխէ զմարմին իւր և զարիւն նոր ուխտ անուանեալ , և յիշատակ կամաւոր մահուանն՝ մերձեցելոցս 'ի նա սրբութեամբ :

Որ մարմնով և արեամբ քո ցուցեր զթողութի՛ մեղաց , որ միշտ պատարագիս 'ի մեզ անծախս պէս , մաքրեա՛ 'ի մէնջ զմէզ խաւարին խորհրդոյ , և լուսաւորեա զմեզ :

MYSTERIUM CORPORIS ET SANGUINIS CHRISTI.

Panis immortalis, et poculum laetificans
nos.

Quae dedisti hominibus in hora fructum panis
vitae descendentem de coelo.

Laetare urna aurea coelestis Panis, quae
desuper descendentem mannam vitae, novo
donasti cibum Israeli.

Ad divinos carbones accensos, Seraphim in-
tangibiles, impure accessimus, et facti sumus
debitores mysterio tuo. Dona nobis istud pu-
ritate in remissionem peccatorum nostrorum.

Distribuit corpus suum et sanguinem ac-
cedentibus sanctitate huic mensae, foedus no-
vum eam nominans, et memoriam voluntariae
mortis suae.

Qui morte et sanguine tuo ostendisti remis-
sionem peccatorum, et semper sacrificaris in-
ter nos, dele a nobis caliginem tenebrosae co-
gitationis, et illumina nos.

Որ կազմեցեր սեղան խորհրդոյ , և արեւցեր յանմահական բաժակէն սրբոց քոյ առաքելոցն այսօր 'ի սուրբ վերնատունն :

Սաքրեա՛ զմիտս և զխորհուրդս , զի և մեք հաղորդեացուք սրբութեամբ ընդ սրբոց քոյ առաքելոց :

Ի՛նչ և հօր և քահանայապետ ճմարիտ , որ զախարհակեցոյց զմարմին և զարիւնդ քո բաշխեցեր յառաքեալն . այսօր հաղորդին հոգեղէնք աստուածային խորհրդոյդ : Որդի Աստուծոյ ողորմեա՛ :

Այսօր վերստին նորոգեցաք 'ի յանիժից նախահօրն , ճաշակելով զմարմին և զարիւն Որդւոյն Աստուծոյ :

Անապականուէ՛ աղբիւր՝ զկենդանարարդ բաշխեցեր զմարմինդ քո , նորոգելով զմահացեալն յանցանօք 'ի պատրանաց թշնամոյն : () Եհնէալ եկեալդ 'ի փրկութիւն մեզ :

Որ բաշխմամբ կենդանարար խորհրդոյ՝ անապական ճաշակմամբն հրաւիրեաց զմեզ յերկնից արքայութիւնն :

Որ 'ի խորհուրդս փրկականս եկեղեցւոյ բաշ-

Qui construisti altare mysterii, et potasti immortali poculo sanctos tuos Apostolos hodie in sancto Caenaculo.

Purifica mentes et cogitationes nostras, ut nos quoque communicemus Sacramento cum sanctis tuis Apostolis.

Verbum Patris, et Pontifex vere, qui ad salvandum mundum corpus et sanguinem tuum distribuisti Apostolis; hodie communicantur terrestres divino tuo mysterio. Fili Dei, miserere.

Hodie iterum renovati sumus ex maledictione primi-patris, manducantes corpus et sanguinem Filii Dei.

Fons incorruptionis, vivificum distribuisti corpus tuum, renovans mortuos peccato per deceptionem inimici. Benedictus es qui venisti propter salutem nostram.

Qui distribuens vivificum mysterium, corruptibili manducatione invitavit nos ad regnum coelorum.

Qui in mysteriis salutaribus Ecclesiae distri-

խեցեր աշակերտացն զմարմինդ քո, նորոգելով
զմահացեալսն 'ի ճաշակմանէ : Հաղորդս այսմ
ընկալ զմեզ՝ միայն մարդասէր :

Որ յաթոռ փառաց նստիս ընդ Հօր, այսօր
բազմիւ ընդ աշակերտսն յանձն առեր՝ բաշխե-
լով զմարմին և զարիւն քո սուրբ : () ԲՆՆեալ
եկեալդ 'ի փրկութիւն ազգի մարդկան :

Եւրց զօրէնսն Սուսեսի
Օր խօսեցաւ 'ի Սինայի .
Եւ եղգաւն օրինակին
Եւ ըզբաղարջն ընդ եղեգին .
Բզճինն 'ի նորրս փոխելով ,
Օրստուերն 'ի լոյս ճշմարտելով .
Փոխան գաւին ինքրն գոլով
Գառն Բստուծոյ նուիրելով :

Եւսաւորն արարածոց
Օհացրն կենաց ետ քաղցելոց ,
Եւ ըզբաժակն ուրախարար՝
Որք յԱշամայ տրտմեցելոց .
Եւս նոր ուխտ է իմոյ արեան
Փոխան հընոյ ուխտին արեանց ,
Օր յիշատակ իմ առնիցէք
Սինչեւ եկից ես միւսանդամ :

buisti discipulis tuis corpus tuum, renovans mortuos per sumptionem fructus. Participes huic facti accipe nos solus philanthrope.

Qui sedis in throno gloriae cum Patre, hodie accumbere cum discipulis voluisti, distribuens corpus et sanguinem tuum sanctum. Benedictus qui venisti ad salutem generis humani.

Implevit legem Mosaicam, quam locutus est in Sinai; manducavit agnum figurae, et azymum cum lactuca, mutans vetus in novum, et umbram in lucem verificans. Pro agno ipse fuit, et agnus Deo oblatus est.

Rex creaturarum dedit panem vitae esurientibus, et poculum laetificans moestis per Adam. Hoc novum foedus est sanguinis mei pro veteris foederis sanguinibus; quod ad memoriam meam faciatis usque adhuc rursus ego veniam.

Վողովեալք 'ի քէն հայեմք
 Բնդ ժողովեալ մետասանին ,
 Որ զկենարարըդ քո մարմին
 Բաշեալ ետուր ընդ բաժակին :
 Շնորհեա՛ն և մեզ տէր ընդ նոսին
 Հաղորդ լինել քում սեղանին .
 Կենաց հացիդ , յոր փափաղիմք ,
 Եւ ըմպելոյդ , ում ծարաւիմք :

Եւ յոր բացաւ մեզ սրով բէտիակ դուռն դրախտին՝ հրաւիրեցոցս 'ի կոչումն արքայական սեղանոյ տէրունեան մարմնոյ և արեան :

Բացան դրունք հաւատոյ նոր Սիոնի՝ ընդունել զանմահ փեսայդ յառագաստ . բաշխէ ըզմարմին քո և զարին . պահեա՛ն զսա անշարժ յաւիտեան :

Կանգնեալ 'ի սմա սեղան սրբութեան՝ բաշխէ զմարմին իւր և զարին , և տայ 'ի սմանէ մեզ նորոգութիւն՝ 'ի թողութիւն մեղաց մերոց :

Որք հաղորդեցան մարմնոյ և արեան քո՝ տէր , հանգի՛ զհոգիս նոցա ընդ սուրբս քո՝ Քրիստոս Եւստուած , բանգի գինք սուրբ արեան քո են :

Congregati a te petimus cum undecim congregatis, quibus vivificum corpus tuum distribuens dedisti cum poculo. Dona nobis Domine, cum illis participes fieri mensae tuae; pani vitae, quem desideramus, et potui tuo, quo sitimus.

Hodie aperta est nobis a Seraphim clausa janua paradisi, vocatis ad coeleste convivium corporis et sanguinis Domini.

Apertae sunt januae fidei novae Sionis ad introitum immortalis sponsi in thalamum. Distribuit corpus tuum et sanguinem. Conserva ipsam inconcussam in saeculum.

Erigens in ipsa altare sanctum, distribuit corpus suum et sanguinem, et concedit nobis ab ipso renovationem in remissionem peccatorum nostrorum.

Qui communicati sunt corpori et sanguini tuo, Domine, requiescere fac animas eorum cum sanctis tuis, Christe Deus, quoniam pretia sunt sancti sanguinis tui.

Հաշտեաց 'ի ձեռն սուրբ մարմնոյ և արեան քո տէր , և պարգևեալ նոցա դասիլ յաջակողմանն քում :

Որ 'ի վերայ խաչին զենար որպէս գառն , և զմարմին և զարիւնդ քո բաշխեցեր 'ի փրկութիւն աշխարհի , զհաղորդեալս մարմնոյ քո և արեան զննջեցեալսն մեր ընդ սուրբս քո հանգսթագաւոր յաւիտենից :

Օ որս հաւասարեցեր ընդ սուրբս քո՝ հաղորդիլ մարմնոյ և արեան քո տէր , այսօր ընկալեալ հանգսթ զհոգիս նոցա , կենագործելով 'ի կեանսդ յաւիտենից :

ԱՊԵՇԽԱՐՈՒԹԻՒՆ

Որ 'ի հանգէս քո ճգնութե երկնային զուարթունքն նայեցեալ՝ զարմանային , 'ի մարմնի տեսանելով զանմարմին իւրեանց զվարս , ով սուրբ հայր Մատն :

Վախասկիզբն միանձանց՝ երանելի սուրբ հայր Մատնիոս , վերնական յուսոյն ակն ունելով՝ զերկրաւորս արհամարհեաց , և զինուորեցաւ քեզ Վրիստոս :

Reconciliari per sanctum corpus et sanguinem tuum, Domine, et dona eis sedere ad dexteram tuam.

Qui super crucem immolatus es sicut agnus, et corpus et sanguinem tuum distribuisti ad salutem mundi, communicatos corpori tuo et sanguini defunctos nostros cum sanctis tuis requiescere fac, rex saeculorum.

Quos participes fecisti cum Sanctis tuis communicari corpori et sanguini tuo, Domine, hodie accipiens requiescere fac animas eorum, et vivifica in vitam aeternam.

POENITENTIA.

Ad spectaculum poenitentiae tuae coelestes vigiles aspicientes mirabantur, in corpore videntes incorpoream vitam eorum, o sancte Pater Antoni.

Origo monachorum beatus sanctus Antonius, supernam spem exspectans, terrestria contempsit, et militiae tuae, Christe, adscriptus est.

Համանմանեալ մեծին Եղիայի և Յովհաննու մկրտչի, վերաթևեալ ընդ առաջ Քրիստոսի :

Շնորհեա՛ մեզ, տէր, ընդ աղքատաց օրինակին՝ յազարու ժուժկալութի, զի կամաւոր աղքատութեամբ՝ արքայութեանդ երկնից ընդ նմին լիցուք արժանի :

Որ մահուամբ մարմնոյ քո մեռուցեր զմեզս, և յարութեամբ քո յարուցեր 'ի մեզ զարդարութիւն, տո՛ւր զօրութիւն հոգւոյս կամաց հնազանդել զկամս մարմնոյս :

Ի յանապատի հրեշտակական վարուք բնակեցար ըստ Եղիայի, կերակրելով մարտիս և մեղր վայրենի, հին և նոր պատուիրանաց օրինակաւ :

Եկայք ամենեքեան միաբան՝ առցուք յօրինակ Ճգնութեան զերանելին. զինմանեսցուք վարուց նորա, և փոխեսցուք 'ի կեանսն յաւիտենից :

Օ Ճգնութիւնս սորա առ քեզ ունիմք բարեխօս :

Որ առաքեցեր զՅովնան քարոզել մեծի քաղաքին՝ Մինուէի, յայտնելով զառաւոր մարդասիրութիւնդ, ընկալ և զիմս ապաշխարութիւն :

Imitatus magnum Eliam, et Johannem Baptistam, volavit obviam Christo.

Dona nobis, Domine, cum Lazaro pauperum exemplo, patientiam, ut voluntaria paupertate cum illo, regno coelorum digni efficiamur.

Qui morte corporis tui mortificasti peccata, et resurrectione tua resuscitasti in nobis justitiam, concede virtutem animae meae, ut subjungat voluntatem corporis mei.

In deserto angelica vita habitasti, sicut Elias, edens locustam et mel agreste, exemplo veteris et novi praecepti.

Venite omnes unanimiter accipiemus in exemplum poenitentiae beatum (sanctum), ut imitemur vitam illius, et transferemur ad vitam aeternam.

Poenitentias illius apud te habemus intercessores.

Qui misisti Jonam ad praedicandum magnae civitati Ninive, ostendens abundantem philanthropiam tuam; accipe meam quoque poenitentiam.

Բըշաւեմ զքեզ՝ տէր , պարգևեա՛ն ինձ ապաշխարութեամբ լուանալ զմեզս իմ , և ողորմեա՛ն :

Բաղիմամբ արտասուաց , և հառաչանօք սրտի իմոյ՝ անդադար հայցեմ բազմամեղութեամբ . քաւեա՛ն զիս Բստուած :

Ար զաղաղակ կնոջն այլազգւոյ առնկալար փրկիչ մարդասիրտակէս , և զիմա ապաշխարութեան արա՛ն արժանի զձայն՝ մեղուցեղոյս ընդունող :

Աղորմեա՛ն ինձ՝ Վրիստոս , ողորմութեամբդ քո մեծաւ , զի կարօտ եմ ես չնորհի քո և ողորմութեան : Աղորմեա՛ն , և լուր ինձ բազմամեղիս :

Վրիստոս Բստուած յոյս ապաշխարողաց , չնորհեա՛ն զթողութիւն բազում յանցանաց իմոց :

Տէր , 'ի սրտէ իմմէ հան՛ն ինձ արտասուս ապաշխարութեան , զի կեցից , և ապաշխարութեամբ ապրեցայց 'ի հանդերձեալ քոց դատաստանաց :

Ինդ անառակին որդւոյ գոչեմք առ հայրդ զթած , մեղաք յերկինս և առաջի քո . . . Էլ ընդ առաջ սիրով , զրկեա՛ն համբուրիւ , մաքրեա՛ն զմեզ 'ի մեղաց մերոց :

Rogo te, Domine, ut des mihi poenitentia lavare peccata mea; et miserere.

Effusione lacrymarum, et suspirio cordis mei incessanter peto, qui multipliciter peccavi: parce mihi Deus.

Qui clamorem mulieris alienigenae accepisti, Salvator, philanthropice, meam quoque poenitentiae vocem fac dignam, qui accipis me peccatorem.

Miserere mei, Christe, magna misericordia tua, quia indigeo gratiae tuae et misericordiae. Miserere, et exaudi me multipliciter peccantem.

Christe Deus, spes poenitentium, dona remissionem multorum meorum delictorum.

Domine, ex corde meo fluere fac lacrymas poenitentiae, ut vivam, et poenitentia salvus ero ex futuris tuis judiciis.

Cum filio Prodigio clamamus ad te, Pater clemens: peccavimus in coelo et coram te; . . . exi obviam amore, amplecte osculo, purifica nos a peccatis nostris.

Փեսայ երկնաւոր հարսին քո եկեղեցւոյ, զայրի
եղեալ 'ի քէն հոգիս մեղօք՝ մաքրեա՛ գթութիւն ,
և յօգեա՛ 'ի քեզ միութեամբ :

Սէր անուն (Յիսուս ,

Սիրով քով ճմլեա՛

Սիրտ իմ քարեղէն .

Ս ասն գթութեան ,

Ս ասն ողորմութեան

Ս երստին կեցո՛ :

Որք 'ի լերինս , յայրս և 'ի փապարս բնակեալ
են սուրբ հարքն մեր :

Ընդհակալ և անյիշաչար տէր , որ գթալով
'ի մեղաւորս՝ չնորհեցեր ապաշխարութիւն , արդ
գթա՛ և յիս՝ տէր , 'ի մեղուցեալ և յանօրի-
նեալ քո ծառայս , և փոխարկեա՛ զգործողս չա-
րեաց 'ի զղջումն ապաշխարութեան , և կեցո՛ :

Ըպաշխարութեան արտասուս աւագան լինի ,
և լուանայ զւաղմութիւն մեղաց . սովաւ չնոր-
հեա՛ յառաջ քան զյախճան՝ զքաւութիւն և
զմեծ քո զողորմութիւն :

Եկեալքս 'ի խոստովանութիւն ապաշխարու-
թեան՝ հաւատով զյոյս միաճնի Որդւոյն Ըստու-

Sponse coelestis sponsae tuae Ecclesiae, animam meam, vidua factam a te per peccata, purifica clementer, et conjunge ad te unione.

Amor nominatus Jesu, amore tuo pressa cor meum lapideum; propter clementiam, propter misericordiam rursus salva.

Qui in montibus, in speluncis et in antris habitant sancti Patres nostri.

Qui odium non conservas, et mali non es memor, Domine, qui clementia assecutus peccatores, dedisti poenitentiam; nunc clementia assequere, Domine, me quoque peccatorem et iniquum servum, et converte facientem mala ad contritionem poenitentiae, et salva.

Poenitentiae lacrymae sunt lavacrum, et lavant multitudinem peccatorum; per ipsam ante finem da nobis remissionem peccatorum, et magnam tuam misericordiam.

Venientes ad confessionem poenitentiae, fide spem unigeniti Filii Dei ponemus in cordibus

ծոյ զիցուք 'ի սիրտս մեր, խնդրելով 'ի նմանէ
զքաւութիւն և զթողութիւն յանցանաց մերոց :
Ասն զի նա ինքն է նախախնամողն Աստուած
յաւիտենական՝ որ եկն կամաւ Հօր 'ի փրկել զա-
րարածս, և ասաց զինքն լինել քաւիչ մեղաւո-
րաց, յոյս ապաշխարողաց, շնորհելով Հանգիստ
աշխատելոյ, ընդունելով զծանրաբեռնեալքս և
զտաժանեալքս մեղօք յապաշխարութիւն քա-
ւութեան : Արդ եկայք ամենեքեան խոնարհեալ
անձամբ, բեկեալ սրտիւք անկցուք և լացցուք
առաջի տեառն՝ արարչին մերոյ, զի անցուցէ 'ի
մէնջ զցասումն սրտուհասի յանցանաց մերոց
բարերարութեամբն իւրով : Ամենակալ տէր Աս-
տուած մեր՝ կեցո՛ւ և ողորմեա՛ :

Տէր Աստուած փրկութեան մերոյ, որ ողոր-
մածդ ես և զթած, երկայնամիտ և բազումն-
դորմ, և զզննաս 'ի վերայ չարեաց մարդկան,
որ ոչ կամիս զմահ մեղաւորին, այլ զդառնալն ո-
րա 'ի չար ճանապարհէն և զկեալ : Ղու տէր՝
առատ մարդասիրութեամբ քով միսիթարեան ըզ-
ծառայքս քո, և տո՛ւր սոցա տեղի ապաշխարու-
թեան. հաշտեա՛ մարդասիրութեամբ քո, և արա՛
ղստա անդամս եկեղեցւոյ քում սրբոյ : Արպէս
զի առողջացեալք հոգւով՝ խոստովանութեամբ
և ապաշխարութեամբ, մտցեն յեկեղեցի քո
սուրբ : Աւ ընդ ժողովրդեան քում քեզ Հանցեն
զօրհնութի և զփառս՝ Հօր և Արդւոյ և Հոգւոյդ

nostris, petentes ab illo expiationem et remissionem delictorum nostrorum. Quoniam ipse est providus Deus aeternus, qui venit voluntate Patris ad salvandas creaturas, et dixit seipsum esse expiatorem peccatorum, spem poenitentium, donans quietem laborantibus, accipiens exoneratos et defatigatos peccatis ad poenitentiam expiationis. Nunc venite omnes humiliato animo et contrito corde procidamus et lacrymemus coram Domino creatori nostro, ut transire faciat a nobis minas punitiois delictorum nostrorum beneficentia sua. Omnipotens Domine Deus noster, salva et miserere.

Domine Deus salutis nostrae, qui misericors es et clemens, longanimis et multum-misericors, et poenitet te super mala hominum, qui non vis mortem peccatoris, sed conversionem illius a mala via et vita. Tu, Domine, abundanti philanthropia tua consolare servos tuos, et dona illis locum poenitentiae; pacificare philanthropia tua, et fac illos membra Ecclesiae tuae sanctae, ut sanati spiritu, introeant in Ecclesiam tuam sanctam. Et cum populo tuo tibi offerant benedictionem et gloriam Pa-

սրբոյ, այժմ' և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից,
ամէն :

Ի ծննդենէ աւաղանին մինչև ցայսօր մեղու-
ցեալ եմ առաջի Աստուածութեանդ քո :

Բարերար Աստուած, և ամենայն բարեաց
առաջնորդ, որ յօրինեցեր ճանապարհ կենաց և
արդարութեան սրբոյ քոց, զի դու իսկ մարմնով
զնացեր յերկրի ընդ անձուկ ճանապարհն ար-
դարութեան :

Նովա ջանացան սիրելիք քո մտանել նեղու-
թեամբ 'ի հանգիստ մշտնջենաւոր կենացդ : Ար-
պէս և ծառայս քո (այս անուն) որ ընտրեաց բա-
րեյօժարութեամբ հրաժարել յաշխարհի յա-
ւերորդ զբաղմանց, և տարժանեցաւ 'ի ճգնու-
թիւնս իստամբերութեան պահոց և ծարաւոյ,
և տքնութեան և աղօթից . և այժմ' 'ի հրամա-
նէ ակնարկելոյ քո աւարտեցաւ 'ի մարմնի :

Արպէս արժանի արարեր ուխտի կրօնից և
կարգաց ժուժկալութեան, աստիճանի սուրբ
առաջնորդացն, նոցին սոսկացն ժառանգակից
արա՛ զսա :

Արժանի եղև քոյին առատապարգև շնորհիդ,
և կրօնաւորական կոչմանս այսորիկ :

tri et Filio et Spiritui Sancto, nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen.

A generatione lavacri usque hodie peccavi coram Divinitate tua.

Beneficè Deus, et omnium bonorum auctor, qui construisti viam vitae et justitiae Sanctis tuis, quoniam tu corpore incedisti in terra angustam viam justitiae.

Per hanc conati sunt Sancti tui introire tribulatione ad quietem aeternae vitae. Sicut et hic servus tuus, qui elegit sua voluntate renunciare superfluis hujus mundi occupationibus; humiliatus est sub iugo praeceptorum tuorum, et defatigatus est in laboribus austeritatis, jejunii, sitis, vigilantiae, et orationis. Nunc autem ex mandato voluntatis tuae finivit vitam suam.

Sicut dignum fecisti illum voto religionis, et constitutioni abstinentiae, et gradui Sanctorum superiorum, eorum sanctis coronis cohaereditatem fac illum.

Dignus factus est tuae abundantiae gratiae, et huic religiosae vocationi.

ՊԼՀԲ

Ար ըստ պահոց քառասնօրեայ փրկողին պահելով հարանայեալ եկեղեցի :

Եկայք հաւատացեալք Վրիստոսի, ցնծութիւն պահեսցուք :

Ար զառաջինն ոչ պահելով զպատուիրանն մեռաք, շնորհեցեր քեւ օրինակ մեզ պատուիրան կենաց, զի պահելով կենդանասցուք :

Ար տրտմական չարչարանաց խաչի քո՝ Վրիստոս, եկեղեցի հեթանոսաց չարչարակից գոլով քեզ սրբութեան պահովք :

Ար զօրէնս սրբութեւ պահոց նախ ՚ի զրախտին աւանդեցեր, զոր ոչ պահելով նախաստեղծիցն՝ ճաշակամբ պտղոյն ճաշակեցին զդառնութիւն մեղաց և մահու :

Ար զդառնութեան պտղոյն ճաշակն՝ որով մեռաք արդարութեան, պահելով քո քառասնօրեայ՝ փոխեցեր ՚ի քաղցրագոյն օրինաց քոյ ճաշակումն :

Ընդ Վրիստոսի պահելով՝ յաղթող լիցուք փորձողին :

JEJUNIUM.

Secundum quadraginta dierum jejunium Salvatoris jejunat sponsa sua Ecclesia.

Venite fideles Christi alacriter jejunemus.

Qui primum non conservantes praeceptum, mortui sumus, dedisti per te exemplum nobis praeceptum vitae, ut jejunantes vivificemur.

Dolorosis passionibus Crucis tuae, Christe, Ecclesia ethnicorum compatitur sanctitate jejuniorum.

Qui legem sanctam jejunii primum in paradiso tradidisti, quam non conservantes protoplaetae, gustu vetiti fructus gustaverunt amaritudinem peccati et mortis.

Amarum gustum fructus, quo mortui sumus justitiae tuae, jejunans quadraginta diebus, Christe, mutasti in gustum dulcioris legis tuae.

Cum Christo jejunantes vincamus tentatorem.

Լսօր մաքրեսցուք պահօք քառամնօրեայ ըստ Սովսեսի, զի ելցուք ՚ի լեառն իմանալի առ Լստուած :

Լսօր ընդ մեծին Աղիայի սրբեալ պահովք, զի տեսլեան աստուածային լուսոյն արժանասցուք հոգւով :

Լսօր պահովք ճմարտութեան ելցուք ՚ի լեառն փորձութեան ընդ Վրիստոսի՝ պատերազմել ընդ Թշնամւոյն, զի յաղթեսցուք նովաւ :

ԿՈՒՍՈՒԹԻՒՆ

Ուրախացիր Լստուածածին՝ որ կուտութեանց ես պարծանք :

Լնձինք նուիրեալք սիրոյն Վրիստոսի՝ երկնաւոր նահատակք, և կուսանք իմաստունք . ՚ի պարծանս ձեր բարձրացեալ՝ տօնէ մայր Սիոն դատերովքն իւրովք :

Հռիփսիմէ՝ մեծ խորհուրդ, և անուն ցանկալի . ընտրեալ ՚ի յերկրի, և դասեալ ընդ հրեշտակս . եղեր օրինակ սրբութեան կուսանաց, վարդապետութիւն արանց արդարոյ :

Hodie purificamur quadraginta dierum jejunio ad instar Moysis, ut ascendamus ad Deum in monte spirituali.

Hodie cum magno Elia purificamur jejunio, ut digni efficiamur spiritu visioni divinae lucis.

Hodie jejunio veritatis ascendamus in montem tentationis cum Christo, pugnare cum inimico, ut vincamus per illum.

VIRGINITAS.

Laetare Deipara, quae virginitatis es gloria.

Animae dedicatae ad Christi amorem, coelestes athletae, virgines sapientes, ad gloriam vestram exaltata celebrat mater Sion cum filiabus suis.

Ripsima, magnum mysterium, et nomen desiderabile; electa in terra, et ordinata cum angelis; fuisti exemplum sanctitatis virginibus, et doctrina viris justis.

Ուրախացիր պսակ կուսից տիրամայր :

Բազեմք զգթուծիւն քո, զնմանութիւն խոնարհութեան զգեստիս զգեցցի սա 'ի սրտի, և օտարացի 'ի սիրոյ աշխարհի աղախինդ քո անդարձ հրաժարմամբ : Եւ դու օրհնեա՛ զսա 'ի կարգ կուսութեան, զի առցէ զսա հոգւով, և զգուշութեամբ կացցէ՝ քո օգնականութեամբ 'ի պատիւ խոստմանց քոյ :

Բազեմք զքեզ, խոնարհեալ օրհնեա՛ զգգեստս զայս, և սրբեա՛, զի զգեցեալ աղախինս քո (այս անհն), երևեսցի սովաւ 'ի կարգ կրօնաւորութեան ընդ այլ կրօնակից կանայս, և խառնեսցի 'ի միաբանութիւն դասու նոցա :

Եւ այս պարգևօք քո զաղախինս քո, զի զխոստումն կուսութեան՝ զոր յանձն առնու, յաւիտեան պահեսցէ 'ի փրկութիւն իւր :

Բաջնորդեա՛ սմա՝ միշտ մնալ 'ի բարութիւն և յամբօնութիւն վասն յուսոյ հանդերձեալ առաքաստիդ հարսնութեան : Եւ զսա՝ որ կապեցաւ 'ի կարգ մեռելութեան, ածցես 'ի դաս հրեշտակացդ պարուց :

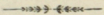
Gaude corona virginum, Mater Dei.

Rogamus clementiam tuam, ut similitudinem hujus habitus induatur in corde, et alienetur ab amore mundi ancilla tua, renuntiatione sine reversu. Tu autem benedic ipsam in ordine Virginitatis, ut accipiat illam spiritu, ediligenter maneat tuo auxilio in honore promissionum tuarum.

Rogamus te, ut inclinatus benedicas hunc habitum, et sanctifices; ut ancilla tua eo induta appareat in ordine religionis cum aliis monialibus, et jungatur ad societatem chori earum.

Imple donis tuis hanc ancillam tuam, ut promissionem virginitatis, quam suscipit, in aeternum conservet in salutem suam.

Custode ipsam, ut maneat semper in bonitate et in puritate propter spem futuri thalami sponsae. Et ipsam, quae ligata est cum ordine mortificationis, conducas ad chorum angelorum.

ՆՆՁԵՑԵԱԼՔ

Որք հաղորդեցան մարմնոյ և արեան քո՝ տէր ,
հանգո՛ղ հոգիս նոցա ընդ սուրբս քո՝ Վրիստոս
Ետուած , քանզի գինք սուրբ արեան քո են :

Եւսօր հանգո՛ղ և զմեր զննջեցեալն ընդ սուրբս
քո :

Խնդրեմք 'ի քէն՝ մարդասէր տէր , զհոգիս
ննջեցելոց դասեա՛ ընդ սուրբս քո :

Որ մարմնացար վասն մեր , աղաչանօք Եւ-
տուածածնին՝ Վրիստոս , յիշեա՛ զննջեցեալն
'ի սուրբ անունդ քո , և հանգո՛ղ հոգիս նոցա ընդ
սուրբս քո :

Օննջեցեալն 'ի քեզ ուղիղ հաւատով՝ սլայ-
ծառացո՛ ընդ սուրբս քո :

Օյիշատակ հրաժարելոցն՝ 'ի հաճոյս քեզ
ընկալիս , և զուխտս մեր ընկալ :

Ողորմեա՛ տէր հրաժարելոյս , զոր հրաւիրեալ
առ քեզ կոչեցեր :

DEFUNCTI.

Qui communicati sunt Corpori et Sanguini tuo, Domine, requiescere fac animas eorum cum Sanctis tuis, Christe Deus, quoniam sunt pretium sancti Sanguinis tui.

Hodie requiescere fac nostros quoque defunctos cum sanctis tuis.

Rogamus te philanthrope Deus, ut animas defunctorum admittas cum sanctis tuis.

Qui incarnatus es propter nos, precibus Deiparae, Christe, memento defunctorum in sancto tuo nomine, et requiescere fac animas eorum cum sanctis tuis.

Defunctos in te orthodoxa fide clarifica cum sanctis tuis.

Memoriam defunctorum in beneplacito tuo accipies; votum quoque nostrum suscipe.

Miserere, Domine, hujus defuncti, quem invitatum ad te vocasti.

Լճաչեմբ զքեզ՝ զթած, երկայնամիտ և ողորմած, ողորմեա՛ք ստեղծուածոյս՝ յուսով՝ ի քեզ ննջեցելոյս :

Լճաչանօք սրբոյ խաչին և անբարբառ բարեխօսին, և սրբոյ Լստուածածնին, և Յուհաննու կարապետին, և սրբոյն Ստեփաննոսի և առաջին մարտիրոսին, և սրբոյ լուսաւորչին՝ Տայաստանեաց հայրապետին, և սրբոց առաքելոց և համօրէն մարտիրոսաց, ողորմած տէր, ողորմեա՛ հոգւոցն մեր ննջեցելոց :

Սա՛ն հանգուցեալ հոգւոցն աղաչեսցուք ըզփրկիչն մեր Վրիստոս, զի զնոսա ընդ արդարան դասեսցէ, և զմեզ կեցուցէ շնորհիւ ողորմութեան իւրոյ : Լմենակալ տէր Լստուած մեր՝ կեցո՛ւ և ողորմեա՛ :

Վրիստոս որդի Լստուծոյ, անոխակալ և բարեզուծ, զթա՛ք արարչական սիրովդ՝ ի հոգիս հանգուցեալ ծառայից քոց : Յիշեա՛ յաւուր մեծի դալստեան արքայութեան քո . արա՛ արժանի ողորմութեան, քաւութեան և թողութեան մեղաց . դասաւորեալ պայծառացո՛ւ ընդ սուրբս քո յաջակողմեան դասուն : Օ՛ ի դու ես տէր և արարիչ ամենեցուն, դատաւոր կենդանեաց և մեռելոց : Լք քեզ վայելէ փառք, իշխանութիւն և պատիւ, պի՛տ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն :

Rogamus te, clemens, longanimis et misericors, miserere hujus creaturae tuae, spe in te defunctae.

Supplicatione sanctae Crucis sine voce intercessoris, sanctae Deiparae, sancti Johannis Praecursoris, sancti Stephani protomartyris, sancti Illuminatoris, Armenorum patriarchae, sanctorum Apostolorum, et omnium Martyrum, clemens Domine, miserere animabus defunctorum nostrorum.

Pro animabus defunctorum rogamus Salvatorem nostrum Christum, ut eas cum justis ordinet, et salvet nos gratia misericordiae suae. Omnipotens Domine Deus noster, salva et miserere.

Christe fili Dei, misericors et clemens, miserere Creator tuo amore animarum Defunctorum servorum tuorum. Memento in die magni adventus regni tui; fac eas dignas expiationi et remissioni suorum peccatorum, tua divina misericordia. Ordinans clarifica cum Sanctis tuis in dextero choro. Quoniam tu es Dominus et Creator omnium, judex viventium et mortuorum. Et tibi decet gloria, dominium et honor, nunc et semper et in saecula saeculorum, amen.

Օ հողի սորա՝ զոր աւանդեցեր 'ի ձեռն հրեշտակի, մերձեցո՛ւ առ սուրբ փառաց աթոռքո ընդ այլ սրայծառացեալ հողին . ցնծալ, պարել և զուարճանալ շուրջ զարքունական աթոռովդ՝ մինչև յօր կրկնակի զալստեան քո յերկնից, փառօք հօր, և ամենայն հրեշտակօք սրբովք, յորժամ զաս միւսանգամ նորոգել և կանգնել զպատկերս քո :

ՔԱՒԱՐԱՆ

Ընէ՛ղ խորհուրդ քահանային՝ բազկատարած կայր 'ի բեմին, առաջի սուրբ սեղանոյն . հուր շիջանի, խաւար մերժի, տրտմեալ հողիքն ուրախանան՝ զի թողուծիւն մեղաց լինի :

ԱՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Մեծահրաշ այս խորհուրդ աւանդութեամբ առ մեզ հասեալ :

Animam ejus, quam tradidisti in manus Angelis, admove ad sanctum thronum gloriae tuae cum aliis clarificatis animabus, ut laetetur et congaudeat ante regium thronum tuum, usque addiem secundi adventus tui a coelis gloria Patris, et omnibus sanctis Angelis, quum veneris renovare et erigere imagines tuas.

PURGATORIUM.

Tremendum est mysterium Sacerdotis, qui expansis brachiis stabat in Sanctuario coram altare sanctum. Ignis extinguitur, tenebrae expelluntur, maestae animae gaudiunt, quoniam fit remissio peccatorum.

TRADITIO.

Admirandum hoc mysterium pervenit ad nos Traditione.

ԱՐՁԱԿՈՒՄՆ Ի ՄԵՂԱՅ

Որք առիք իշխանութիւն 'ի վերայ ազգի մարդկան՝ կապել և արձակել 'ի յերկինս և յերկրի , արձակեցէք զմեզ 'ի կապանաց մեղաց մերոց :

ԲԱՐԻ ԳՈՐԾԻՔ

Կենդանացո՛ր զմեռեալս մեղօք՝ կենդանական գործովք բարեաց :

Թէ աստ գործել զգործս Բտուծոյ ,
Բնդ է հանգչել ընդ Բտուծոյ :

Համարեա՛ զաշխատութիւնս մեր 'ի գործ արդարութեան , և 'ի պտուղ աստուածաշտութեան : Բնկա՛լ տէր զաղօթս և զերկրպագութիւնս մեր , և հատո՛ր մեզ զողորմութիւն քո առատապէս :

Օ օրացո՛ր զմեզ՝ տէր , 'ի պահպանութիւն պառօնականաց քոց :

Սրբեսցուք 'ի մեղաց զխորհուրդս , զբանս և

ABSOLUTIO.

Qui accepistis potestatem super genus humanum ligare et absolvere in coelo et in terra, absolvite nos ex vinculis peccatorum nostrorum.

BONA OPERA.

Vivifica me mortuum peccatis, vivis operibus bonis.

Hic facere opera Dei, ibi est requiescere cum Deo.

Existima labores nostros opus justitiae, et fructum pietatis. Accipe, Domine, orationes et adorationes nostras, et retribue nobis misericordiam tuam abundanter.

Fortifica nos, Domine, ad observantiam praeceptorum tuorum.

Purificemus a peccatis cogitationem, verba et

զգործս մեր . կատարեսցուք զսրբութիւն անձանց
մերոց ահիւն Մատուծոյ : Սի՛ն յապաղեսցուք
խոստովան լինել զմեզս մեր , և խնդրել զթողու
թիւն մեզաց մերոց , զի մի՛ կորիցուք անապաշ
խար զյաւիտենական կորուստն : ՄԼ մինչդեռ
Ժամանակս 'ի ձեռս է , գործեսցուք զբարիս 'ի
կեանս յայտոսիկ , օրինակ վարուց մերոց ունե
լով զամենայն սուրբս , և զյաղթող նահատակ
սըն՝ որք միանգամ իսկ զբանէ հաճոյ եղեն տեառն
և փրկչին բոլորեցունց . որոց աղօթիւք և բա
րեխօսութեամբ շնորհեսցէ մեզ մարդասէրն Մ
տուած՝ զհաճոյսն իւր և զօգուտն մեր խորհել
միշտ և առնել , և անպատում պարգևացն հա
ղորդս գտանիլ :

Յաւել 'ի մեզ՝ տէր ամենակալ , զհաւատ , ըզ
յոյս , զսէր , և զամենայն գործս առաքինութե :

Որ մեծաւ գթութեամբ քով պատրաստեցեր
զյաւիտենական հանգիստն առաքինութեամբ
աշխատելոցն :

Սեղայ քեզ խորհրդով , բանիւ և գործով .
Յնջեա՛ զձեռագիր յանցանաց իմոց :

Պարգևիչ ողորմութեան՝ պարգևեա՛ ինձ ուղ
ղտիառ հաւատով , և բարի գործով , և սուրբ

operum nostrorum. Perficiamus sanctitatem animarum nostrarum timore Dei. Non cunctemur profiteri peccata nostra, et petere remissionem peccatorum nostrorum, ne pereamur sine poenitentia perditione aeterna. Sed cum adhuc tempus habemus, faciamus bona opera in hac vita, ad exemplum moris nostri habentes omnes sanctos, et victores martyres, et eos omnes, qui ab initio mundi placuerunt Domino et Salvatori cunctorum hominum. Quorum precibus et intercessione concedat nobis philanthropus Deus, ad beneplacitum suum, et utilitatem nostram cogitare semper et facere, et inenarrabilibus donis participes fieri.

Augmenta in nobis, Domine omnipotens, fidem, spem, charitatem, et omnia opera virtutis.

Cum magna clementia tua praeparasti aeternam quietem laborantibus virtute.

Peccavi tibi cogitatione, verbo et opere. Dele chirographum delictorum meorum.

Largitor misericordiae, dona mihi orthodoxa fide, bonis operibus, et sancti Corporis et

մարմնոյ և արեան քո հաղորդութեամբ գալ առ
քեզ :

Պարզեւեաց մեզ ժամադրութիւն գործոյ բա-
րեաց զանցաւոր զկեանս , որով մարթասցուք զը-
տանել զերկիրն կենդանեաց :

Ընդունի իւրաքանչիւր ոք ըստ գործոյ իւրոյ :

Հաւատամբ և զհատուցումն գործոյ . արդա-
րոյ կեանք յաւիտենական , և մեղաւորացն տան-
ջանք յաւիտենական :

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Եւստի իսկանայն յարեմի , և զմեղացեալն 'ի ծռանք
իջողանէ . և ապաշխարողն առէ .) Սեղայ ամե-
նասուրբ Երրորդութեն՝ Հօր և Որդոյ և Հո-
գոյն սրբոյ . մեղուցեալ եմ առաջի Մտուծոյ :
Խոստովանիմ առաջի Մտուծոյ , և առաջի քո՝
հայր սուրբ , զամենայն զմեզս իմ . քանզի մեղայ
Մտուծոյ՝ խորհրդով , բանիւ և գործով , կամայ
և ակամայ , գիտութեամբ և անգիտութեամբ :
(Եւ առէ որիշ որիշ զմեղան յանաւանէ՝ զոր Գործեալ է
'ի հարստահարութենէ ճարձնոյն , և յորոգայելոյ ապա-
նայի : Եւ ապա առէ .) Հայր սուրբ՝ զքեզ ունիմ

Sanguinis tui communionem venire ad te.

Donavit nobis determinatum tempus operum bonorum in hac vita transitoria, ut possimus invenire terram viventium.

Accipit unusquisque secundum opera sua.

Credimus quoque retributionem operum; justis vitam aeternam, et peccatoribus tormenta aeterna.

CONFESSIO.

(Poenitens dicit confessori:) Peccavi sanctissimae Trinitati, Patri et Filio et Spiritui Sancto. Peccator sum coram Deo. Confiteor coram Deo, et coram te, sancte pater, omnia peccata mea, quoniam peccavi Deo cogitatione, verbo et opere, voluntarie et involuntarie, scientia et ignorantia. *(Et dicit distincte peccata sua nominatim, quae operatus est ex violentia corporis, et insidiis diaboli. Deinde dicit:)* Pater sancte, te habeo mediatorem pacificationis, et intercessorem apud Unigenitum Filium, ut po-

միջնորդ հաշտութեան, և բարեխօս առ միածին
Որդին, զի իշխանութեամբդ որ տուեալ է քեզ,
արձակեսցես զիս 'ի կապից մեղաց իմոց՝ աղաչեմ:
(Եւ քահանայն արասցէ Ռողոմեիան մեղաց մեղացելոյն,
և այլ քեզ Վերացն՝ զապաշխարանս, որպէս և հրամայէ
հօռնոյն. և ապա Կայէ արջակոմն 'ի մեղաց.) Ողոր-
մեսցի քեզ մարդասէրն Մատուած, և թողութի
չնորհեսցէ ամենայն յանցանաց քոց՝ խոստովա-
նեցելոյն և մոռացելոյն: Եւ ես 'ի կարգէս քա-
հանայութեան, իշխանութեամբ աստուածային
հրամանաւն, թէ զոր արձակիցէք յերկրի՝ եղի-
ցի արձակեալ յերկինս, նովին բանին արձակեմ
զքեզ յամենայն մասնակցութեան մեղաց, 'ի
խորհրդոց, 'ի բանից և 'ի գործոց՝ յանուն Հօր
և Որդոյ և Հոգւոյն սրբոյ: Եւ դարձեալ տամ
զքեզ 'ի խորհուրդ սուրբ եկեղեցւոյ. զոր ինչ
գործեսցես, եղիցի քեզ 'ի բարեգործութիւն, և
'ի փառս հանդերձեալ կենացն, ամէն: Հեղումն
արեան որդւոյն Մատուծոյ՝ զոր եհնէզ 'ի խաչին,
և ազատեաց զմարդկային բնութիւնս 'ի դժո-
խոց, ազատեսցէ զքեզ 'ի քո մեղացն: () Եւ նեալ
տէր մեր Յիսուս Քրիստոս: Հայր մեր՝ որ յեր-
կինս:

testate tua, quae data est tibi, absolvas me a vinculis peccatorum meorum, precor. (*Sacerdos autem faciat remissionem peccatorum poenitentis; et alium medicamentum ulceribus ejus (id est) poenitentias, sicut praecipiunt Canones; et deinde dabit illi absolutionem, dicens:*) Misereatur tui philanthropus Deus, et remissionem concedat omnibus delictis tuis, confessis et oblitis. Et ego ex ordine sacerdotali, potestate divini praecepti: Quem absolveritis in terra, fiat absolutus in coelo: eodem verbo absolvo te ab omni communicatione peccatorum, a cogitatione, a verbo et opere, in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Et iterum dono te in unionem sanctae Ecclesiae. Quodcumque operaris, sit tibi in beneficium et in gloriam futurae vitae, amen. Effusio Sanguinis Filii Dei, quem effudit in Cruce, et liberavit humanam naturam ab inferno, liberabit te a peccatis tuis. (*Deinde dicit.*) Benedictus Dominus noster Jesus Christus. Pater noster.

ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՀԻՒԱՆԴԱՅ

() Ե՛հնեալ տէր Մտուած ամենակալ՝ արարիչ արարածոց, որ արժանի արարեր զամենայն հաւատացեալս 'ի քեզ՝ հաղորդիլ մարմնոյ և արեանքո : Եւ արժանաւորեալ զծառայսքո (զայս անուն), լինել արժանի յետին թոշակիս . որ հետեւի սովաւ 'ի կեանսդ յաւիտենից : Վննդի դու իսկ ասացերքո ամենասուրբ բերանովդ . եթէ ոչ կերիջիք զմարմին որդւոյ մարդոյ, և արբջիք զարին նորա, ոչ ունիք կեանս յանձինս :

Հաւատամ 'ի հայր Մտուած ճմարիտ . Հաւատամ յՈրդին Մտուած ճմարիտ . Հաւատամ 'ի Հոգին սուրբ Մտուած ճմարիտ : Խոստովանիմ և հաւատամ, զի սա է ճմարիտ մարմին և արին Որդւոյն Մտուծոյ՝ որ լինի մեզ 'ի բաւութիւն և 'ի թողութիւն մեղաց : (Եւ այս զգրէին անոնք խորհորդն հիւանդին զգոշութեամբ) :

Յոհաննամզքէն՝ հայր տեառն մերոյ Յիսուսի Վրիստոսի, որ արժանի աբարեր զմեզ զծառայքսքո աստուածային և երկնաւոր սարգեացոյսոցիկ, հաղորդիլ ճմարիտ մարմնոյ և արեան միածնի որդւոյքո, տեառն մերոյ և փրկչին Յիսուսի Վրիստոսի : Եւ զայնք զքեզ՝ տէր, մի լիցի սա 'ի դատապարտութիւն յաղագս բազում

COMMUNIO INFIRMORUM.

Benedictus es Domine Deus omnipotens, Creator creaturarum, qui dignos fecisti omnes credentes in te, communicari Corpori et Sanguini tuo. Dignum fac servum tuum hunc, dignum esse ultimo Viatico, ut sequatur illo ad vitam aeternam, quoniam tu ipse dixisti ore tuo sanctissimo : si non manducabitis Corpus Filii hominis, et biberitis Sanguinem ejus, non habetis vitam in vobis.

Credo in Patrem Deum verum, credo in Filium Deum verum, credo in Spiritum Sanctum Deum verum. Confiteor et credo, quod hoc est verum Corpus, et Sanguis Filii Dei, quod fit nobis in expiationem et remissionem peccatorum. (*Et porrigit salutare Sacramentum infirmo diligentia*).

Gratias agimus tibi Pater, Domini nostri Jesu Christi, qui dignos fecisti nos servos tuos divinis et coelestibus hisce donis, communicari vero Corpori et Sanguini Unigeniti Filii tui, Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi. Rogamus te, Domine, non fiat istud ad condemnationem propter plurima delicta nostra ; sed

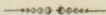
յանցանաց մերոց . այլ շնորհեան զսա մեզ յառող-
ջութիւն հողւոց և մարմնոց մերոց , և 'ի զգաս-
տութիւն խորհրդոց , և 'ի կատարումն զործոց
բարեաց , և ամենայն առաքինութեանց :

— ԴՈՅԹ — ԳՐԱԿ

ՕԾՈՒՄՆ ՀԻՒԱՆԴԱՅ

Ամենակարող և յաւիտենական Աստուած , որ
'ի ձեռն երանելոյն Յակովբայ առաքելոյն քո ա-
սացեր , թէ հիւանդանայցէ որ 'ի ձէնջ՝ կոչեա-
լեն զերիցունս եկեղեցւոյն , և աղօթեսցեն 'ի
վերայ նորա , օծցեն զնա իւղով յանուն տեառն .
և աղօթքն հաւատովք՝ կեցուցեն զհիւանդն ,
և յարուցէ զնա տէր . և եթէ մեղս ինչ է զոր-
ծեալ , թողցի նմա : Արդ խոնարհեալ աղաչեմք
զքեզ , թող զծառայիս քո զամենայն զմեղս՝ ըս-
պասաւորութեամբ մերոց օծութեանս , և զթու-
թեամբդ քով . և 'ի կեանսդ յաւիտենականս
ժամանեցի զսա շնորհօք տեառն մերոց Յիսուսի
Վերիատոսի , և ամենասուրբ Հոգւովդ . և քեզ
վայելէ փառք , իշխանութիւն և պատիւ , այժմ
և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից , ամէն : (Ա-
օծանել սուրբ ճիւղին զալս , զաւանջան , զհարստելիսն ,
զըրէականն , զճեռան , զորան , և զսիրան՝ ելել այր ի-
յէ , հանդերձ հաստատօր աղօթիս :)

dona istud nobis in sanitatem animarum et corporum nostrorum, in vigilantiam cogitationum, et in complementum bonorum operum, et omnium virtutum.

UNCTIO INFIRMORUM.

Omnipotens et aeternae Deus, qui per beatum Jacobum Apostolum tuum dixisti: si quis ex vobis infirmetur, vocent presbyteros Ecclesiae, et orent super illum, ungent ipsum oleo in nomine Domini; et orationes cum fide salvent infirmum, et resuscitet illum Deus; et quodcumque peccatum operatus sit, remittetur illi. Nunc inclinati rogamus te: remitte omnia peccata hujus servi tui ministerio nostrae unctionis, et clementia tua. Et ad vitam aeternam pervenire fac ipsum gratia Domini nostri Jesu Christi, et sanctissimo Spiritu tuo. Et tibi decet gloria, dominium et honor, nunc et semper et in saecula saeculorum, amen. (*Et ungit oleo Sacro cum orationibus, oculos, aures, nares, labia, manus, pedes, et cor, si sit vir.*)

ՍՈՒՐԲ ԱՍՏԻՃԱՆՔ

Ար փութացաւ սիրով՝ հասանել զհերս զա-
գաթան իւրոյ :

Ենորհօքն Մատուծոյ՝ հօր և Արդւոյ և հո-
գւոյն սրբոյ , կոչեմ (զայս անուն) կէս տարկաւազս
'ի պաշտօն տարկաւազութեան :

Եւ զնեմ զձեռս 'ի վերայ սորա , և զուք ա-
մենեքեան աղօթս արարէք՝ զի արժանի լիցի սա
զատախճան տարկաւազութեանս անարատ պա-
հել առաջի սրբոյ սեղանոյս Մատուծոյ :

Մա քեզ իշխանութիւն՝ ընթեռնուլ զսուրբ
աւետարանս յեկեղեցիս Մատուծոյ՝ յունկն կեն-
դանեաց , և յիշատակ ննջեցելոյ :

Օ ի արժանի լիցի սա զատախճան քահանա-
յութեան անարատ պահել առաջի սեղանոյ տեառն
Մատուծոյ :

Եւ հաւատով կատարեսցէ զահաւոր և զերկ-
նային խորհուրդ մարմնոյ և արեան տեառն մե-
րոյ և փրկչին Յիսուսի Վրիստոսի 'ի թողու-
թիւն մեղաց արժանապէս հաղորդելոյն :

ORDINES SACRI.

Qui festinavit amore incidere capillos cacuminis capitis sui.

Gratia Dei Patris et Filii et Spiritus Sancti vocamus (*huncce*) Subdiaconum ad ministerium Diaconatus.

Ego pono manus meas super illum, et vos omnes orate, ut digne et immaculate exerceat gradum Diaconatus ante sanctum altare Dei.

Accipe potestatem legendi sanctum Evangelium in Ecclesia Dei ad aures vivorum, et ad memoriam defunctorum.

Ut dignus sit gradum Sacerdotii immaculatum conservare coram altare Domini Dei.

Fide perficiat tremendum et coeleste mysterium Corporis et Sanguinis Domini nostri et Salvatoris Jesu Christi, in remissionem peccatorum digne communicatorum.

(Ի հապելն զփօրին՝ ասէ .) Ընքեզ իշխանութիւն Նութիւն ՚ի Հոգւոյն սրբոյ՝ կապելոյ և արձակելոյ , զոր տէրն էտ հրամանն առաքելոցն սրբոյ , ասելով . զոր միանգամ կապիցէք յերկրի , եղիցի կապեալ յերկինս . և զոր միանգամ արձակիցէք յերկրի , եղիցի արձակեալ յերկինս . յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ , ամէն :

(Ի որան զսկիւն , և զհաղհայն՝ ասէ .)

Ընքեզ իշխանութիւն և կարողութիւն ՚ի Հոգւոյն սրբոյ՝ կնքել և կատարել զսուրբ սրատարագս յանուն տեառն մերոյ Յիսուսի Վրիստոսի , վասն կենդանեաց և ննջեցելոց :

(Յէր ամենայնի խաչահիշէ Էպիսկոպոսն ՚ի վերայ նորա , և ասէ .) (յընթացութիւն Ըստուծոյ՝ Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ , իջցէ ՚ի վերայ քո՝ որ կատարեցար ՚ի կարգ քահանայութեան , ընծայել զառաջադրութի մարմնոյ և արեանն Վրիստոսի , վասն խաղաղութեան աշխարհի , և թողութեան մեղաց , ամէն :

Եւ ոչ եթէ այսչափ միայն , այլե ՚ի վեր քան զհրեշտակս՝ իշխանութիւն ունի քահանայն . զի աստուածագործ լինի՝ զգործ Վրիստոսի կատարելով . այսինքն՝ զհաց և զգինի մարմին և արիւն Վրիստոսի առնելով :

(Dato cingulo dicit:) Accipe tibi potestatem a Spiritu Sancto ligandi et solvendi, quam Dominus noster praecepit Apostolis sanctis dicens: Quemcumque ligaveritis in terra, sit ligatus et in coelo; et quemcumque solveritis in terra, sit solutus et in coelo; in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti, amen.

(Porrigens calicem et patenam dicit:) Accipe tibi potestatem et facultatem a Spiritu Sancto signandi et perficiendi sanctum Sacrificium in nomine Domini Jesu Christi pro vivis et defunctis,

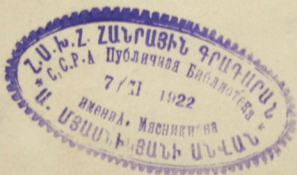
(Post ordinationem signat Episcopus eum, et dicit:) Benedictio Dei Patris et Filii et Spiritus Sancti descendat super te, qui perfectus fuisti in ordine Sacerdotali, offerre praepositionem Corporis et Sanguinis Christi pro pace mundi, et remissione peccatorum, amen.

Nec hoc tantum, sed etiam plusquam Angeli potestatem habet Sacerdos; quoniam consecrat opus Christi perficiens, id est, panem et vinum in Corpus et Sanguinem vertens Christi.

Եւ զմեզ քեզ կարգեցեր քահանայս 'ի տա-
ճարի փառաց սրբութեան քո՝ զոր հիմնեցուցեր
'ի վերայ առաքելական վիմին, խոստմամբ Աե-
փայի՝ եթէ դու ես վէմ, և 'ի վերայ այդր վիմի
շինեցից ղեկեղեցի խմ, և դրունք դժոխաց զգա-
մի յաղթահարեսցեն: Եւ այժմ՝ տէր բարերար,
ծառայս քո այս՝ զոր արժանացուցեր առնուլ լրջ-
պատիւ քահանայութեան՝ զպսակ պարծանաց,
լնարեցեր զսա լինել սպասաւոր:

Վրանդի դու կացուցեր զսա քահանայ և հովիւ
ժողովրդեան քո. և զորոյ զմեզս 'ի ժողովրդենէ
քումմէ խնդրեալ իցէ 'ի ձեռն սուրբ պատարա-
զին, ղենմամբ Որդւոյ քո 'ի վերայ սուրբ սեղա-
նոյն՝ հաշտեալ տէր, և թող:

(Օհնի օծանելոյն՝ աւէ.) Տէր Բարուած մեր,
որ օծեր շնորհօք Հոգւոյդ սրբոյ, և հոգւոր օրհ-
նութեամբ սուրբ մեռնիս զձեռս զայս, զամե-
նայն՝ զոր միանգամսա օրհնէ, օրհնեալ. և զոր
ինչ կնքէ յանուն քո, հաստատեալ և կատարեալ.
զի լիցին զօրացեալք շնորհօք տեառն մերոյ Յի-
սուսի Վրիստոսի:

Et nos tibi constituisti Sacerdotes in templo sanctitatis tuae, quod fundasti super apostolicam petram, promittens Cephae: Tu es petra, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, et portae inferi non praevallebunt contra illam. Et nunc, Domine, hic servus tuus, quem dignum fecisti accipere honorem Sacerdotii, coronam gloriae, elegisti ipsum fieri ministrum tuum.

Quoniam tu constituisti ipsum Sacerdotem et Pastorem populi tui; pro cuius peccato precabitur per sanctum sacrificium immolatione Filii tui super sanctum altare, pacificare, Domine, et remitte peccata populi tui.

(*Unctis manibus Sacerdotis, dicit:*) Domine Deus noster, qui unxisti gratia Spiritus tui Sancti, et spirituali benedictione has manus; omnia, quaecumque haec manus benedicunt, benedic; et quaecumque signant in nomine tuo, confirma et perface, ut sint corroborata gratia Domini nostri Jesu Christi.

NOTA.

Inter Libros Ecclesiasticos Armeniorum locum habet praecipuum LITURGIA quoque armena, quam olim edidit explicavitque gallice Le Brun, nos autem ante hac publici juris fecimus interpretatione italica. Propterea omisimus istam in hac collectione

Prezzo A. L. 2:—

